

Biuletyn

informacyjny

3-4/2019

**Pierwsze
sukcesy RHD**

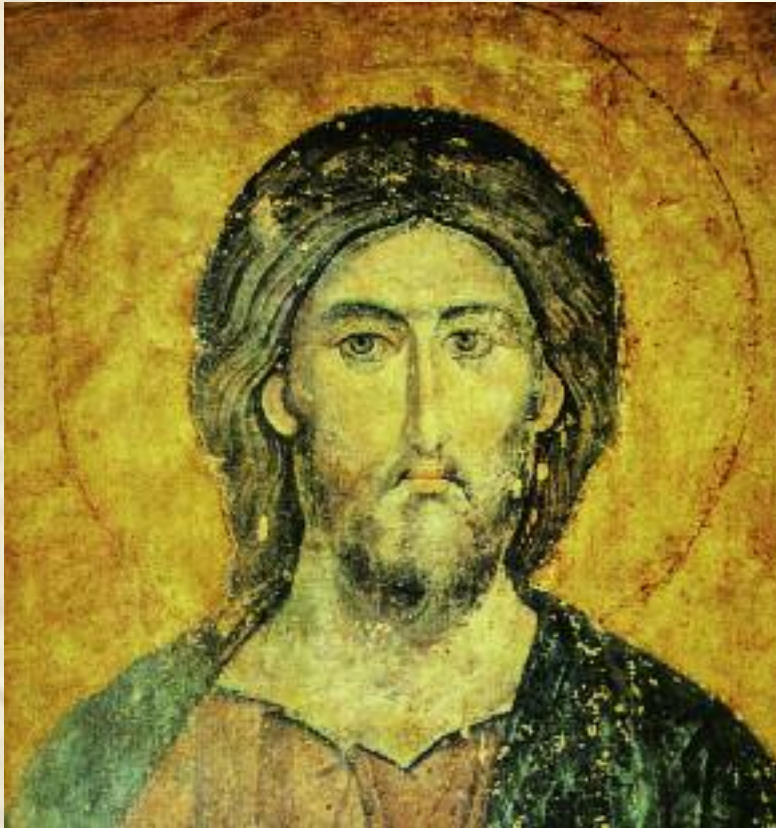
**Kolejne
zmiany
w PROW
2014-2020**

**Wsparcie rynku
produktów
pszczelich**

Mama 4+

*Chrystus
Zmartwychwstał!
Zaprawdę
Zmartwychwstał!*

Z okazji zbliżających się Świąt Zmartwychwstania Pańskiego, będących fundamentem naszej wiary chrześcijańskiej, pragnę przekazać serdeczne pozdrowienia wszystkim polskim rolnikom. Choć na wsi zachodzą wielkie zmiany ekonomiczne i społeczne, nie zawsze korzystne dla rolników i uwzględniające nasze chłopskie interesy, to pragnę zapewnić, że dla mnie i dla Rządu Prawa i Sprawiedliwości dobra przyszłość polskiej wsi jest jednym z najważniejszych priorytetów. Nie ustaniemy w naszych działaniach na rzecz pomocy krajowej dla rolnictwa, jak i zdecydowanej twardej obrony polskich interesów w Unii Europejskiej.

Życzę by Zmartwychwstały Pan umocnił Was w zdrowiu i pomyślności, a także w przekonaniu o szczególnej roli pracy rolnika na rzecz społeczeństwa. Wesółych Świąt!

*Jan Krzysztof Ardanowski
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi*

W numerze:

MRiRW

Pierwsze sukcesy RHD	4
Przetwórstwo i marketing produktów rolnych PROW 2014-2020	
Ruszamy z instrumentami finansowymi w ramach PROW 2014-2020	6
Kolejne zmiany w PROW 2014-2020	7
Nowe wsparcie leśne	11
Płatności bezpośrednie w 2019 r.	12
Produkt bez GMO	14
Nowe przepisy z zakresu zdrowia roślin	16
Soja pod naukową lupą	18
Ubój z konieczności poza rzeźnią	22
Poland Tastes Good	24
Polska żywność na międzynarodowych targach	
Moc atrakcji, bezmiar wrażeń	26
Turystyczna promocja polskiej wsi w Berlinie	

ARiMR

Aplikacja eWniosekPlus	29
Pytania i odpowiedzi	
ARiMR przypomina: wypalenie traw grozi utratą dopłat	31
Modernizacja gospodarstw rolnych w obszarach A, B, C	32
Trwa nabór wniosków	
Posadź las, weź pieniądze z PROW	34
Zainwestuj w małe przetwórstwo	35

KOWR

Wsparcie rynku produktów pszczelich	36
-------------------------------------	----

KRUS

Mama 4+	38
1 marca 2019 r. weszła w życie ustawa o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym	

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

25 lat

Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Zdaniem ministra

Jan Krzysztof Ardanowski, minister rolnictwa i rozwoju wsi

Szanowni Państwo!

Za nami spotkanie Porozumienia Rolniczego, w którym uczestniczyli przedstawiciele 168 związków i organizacji rolniczych. Sprawujący nad tym wydarzeniem patronat prezydent RP Andrzej Duda podkreślił, że trzeba tak kształtować sytuację na rynku, aby rolnik był na nim podmiotem, aby się dobrze na nim czuł.

Uważam, że krzywdzące nas, rolników, ustalenia i układy, które trzydzieści lat temu, po 1989 r. wpływały na rolnictwo, to że rolnicy w większości zostali osłabieni w łańcuchu „od pola do stołu”, że nie są udziałowcami przemysłu rolno-spożywczego, że zostali sprowadzeni wyłącznie do roli producentów surowca, muszą się wreszcie skończyć. Będziemy dyskutowali wiele dni, aby wypracować najlepsze rozwiązania, ale polskie rolnictwo ma wielką szansę, ponieważ jest potrzebne Polsce i ma przed sobą również ogromne możliwości w międzynarodowej rywalizacji, i konkurencji, i potrzebie produkcji żywności. Na bieżąco informuję o dyskusjach odbywających się w ramach poszczególnych zespołów problemowych, których jest dziesięć. Przewodnią ideą tych rozmów i dyskusji jest konieczność porozumie-

nia się producentów, przetwórców, handlowców i konsumentów, gdyż jest to jedyna droga wypracowania niezbędnych zmian, które pozwolą na wykorzystanie ogromnego potencjału polskiego rolnictwa, bo jak mówił wielki, chłopski przywódca Wincenty Witos: „Nie ma sprawy ważniejszej niż Polska”.

Jestem przekonany, że wystarczy kilka tygodni, aby zakończyć dyskusję i wypracować wnioski, które przełożymy na język legislacji i skierujemy do polskiego parlamentu, a jeśli trzeba będzie to i do Brukseli.

Skoro o Brukseli mowa, to za nami też dyskusja o przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej, która miała miejsce podczas dorocznego Europejskiego Forum Rolniczego w Jasionce koło Rzeszowa. Brał w nim udział również unijny komisarz Phil Hogan. Mogę stwierdzić, że jest duża zbieżność celów Wspólnej Polityki Rolnej firmowanej przez niego z naszym widzeniem tej polityki. Niezmiennie stoimy na stanowisku, że ta polityka musi mieć zagwarantowany odpowiednio wysoki budżet, aby sprostać nowym wymaganiom. Dyskutowaliśmy również o możliwościach wymiany handlowej z krajami spoza Unii Europejskiej oraz o tym, jak tam szukać nie tylko rynków zbytu, lecz szeroko rozumianej współpracy gospodarczej, np. z krajami Afryki.

Mówiąc o Forum nie sposób pominąć jego historii, idei, od której się ono rozpoczęło. Nie jest przypadkowym miejscem, w którym się ono odbywa. To rodzinne strony współtwórcy rolniczej „Solidarności”, późniejszego wicemarszałka Senatu RP Józefa Ślisza. I właśnie idea konferencji wywodzi się ze spotkań organizowanych przez jego przyjaciół i współpracowników, którzy chcieli w ten sposób upamiętnić jego dokonania.

Nierozzerwalnie z postacią Józefa Ślisza kojarzą się również pamiętne wydarzenia Bydgoskiego Marca '81. 38 lat temu doszło do pobicia działaczy „Solidarności” podczas sesji Wojewódzkiej Rady Narodowej. Na tej sesji delegacja związkowa miała wystąpić w imieniu rolników strajkujących od 16 marca, którzy domagali się realizacji Porozumień Ustrzycko-Rzeszowskich, a przede wszystkim rejestracji rolniczych związków zawodowych. Sesja zo-

stała przerwana, aby nie dopuścić do głosu działaczy „Solidarności”. Związkowcy postanowili pozostać w budynku i wówczas nastąpiło siłowe rozwiązanie. W efekcie do szpitala przewieziono pobitych działaczy związkowych: Jana Rulewskiego, Michała Bartoszcze i Mariusza Łabentowicza.

Wspominam te wydarzenia z dwóch powodów.

Po pierwsze, należy ciągle przypominać o ważnych postaciach w naszej historii, o ważnych wydarzeniach, bo to są nasze korzenie, to nasza tożsamość.

Po drugie, historia powinna dawać nam wiedzę na przyszłość i pokazywać właściwe ścieżki. Zawsze powtarzam, że mamy prawo do strajków, do artykułowania własnych poglądów. To mamy m.in. dzięki takim ludziom i ich postawom w tamtych, trudnych czasach.

Jednak dziś spotykamy się z działaniami, które nie mają nic wspólnego z tymi ideami. Niedawno odbyła się w centrum Warszawy manifestacja jednego ugrupowania, którego przywódca uzurpuje sobie prawo wypowiadania się za wszystkich rolników i który uważa, że tylko on i jego ugrupowanie mają rację. Uważa ówczas, że nie tylko ja, jako minister, ale cały rząd i prezydent mają go słuchać. Jednocześnie przedstawiciele tego ugrupowania nie chcieli uczestniczyć w dyskusji w ramach Porozumienia Rolniczego. Zamiast tego zgotowali warszawiakom w porannym szczycie paraliż komunikacyjny oraz spowodowali straty związane z paleniem opon i słomy. Rozsypali także jabłka na ulice. Uważam, że nikt, i nie ważne z jakich powodów, nie ma prawa do niszczenia żywności.

Cieszę się, że uczestnicy tych zajęć poszli po rozum do głowy i posłuchali mojej rady – podczas następnego protestu nie tamowali już ruchu, a jabłka rozdawali mieszkańcom Warszawy.

Można by rzec – lepiej późno niż wcale. Szkoda tylko, że ta energia nie jest wykorzystywana do ciężkiej pracy w zespołach funkcjonujących w ramach Porozumienia Rolniczego.

Za to sołtysi nie oszczędzają się w pracy za co wraz z premierem Mateuszem Morawieckim i ministrem Joachimem Brudzińskim podziękowaliśmy podczas obchodów Ogólnopolskiego Dnia Sołtysa, które odbyły się w Łowiczu. Sołtysi wiedzą najlepiej, że wiele rzeczy w mieście przychodzi dużo łatwiej niż na wsi, ale może to, co trudniej przychodzi, lepiej smakuje i jest bardziej doceniane.

Dzięki polityce naszego rządu wieś stała się wreszcie równoprawnym obszarem w polityce państwa, zarówno gospodarczej, jak i społecznej. Nasz program dla wsi to również przywracanie elementarne-

go poczucia bezpieczeństwa na obszarach wiejskich. To przywracanie łączności, funkcji poczty polskiej, transportu publicznego. To wszystko sprawia, że wieś staje się coraz lepszym miejscem do życia, do realizacji naszych marzeń i aspiracji. Wielu ludzi chce na wsi mieszkać, bo zdaje sobie sprawę, że wieś to dobre miejsce do życia.

Premier Mateusz Morawiecki podkreślił, że polska wieś daje nam siłę, charakter, ogromną radość i moc czerpaną z tradycji i polskiej kultury. To wszystko pokazuje, jak wielka waga do problemów wsi i obszarów wiejskich przywiązywana jest przez obecny rząd.

Z najnowszych wieści poinformuję jeszcze o ostatnim posiedzeniu Rady Ministrów Rolnictwa Unii Europejskiej.

Uczestnicząc w jej posiedzeniu zwróciłem uwagę, że Polska oczekuje utrzymania silnego, sprawnego rolnictwa, które będzie realizować cele oczekiwane przez społeczeństwo i dlatego należy zapewnić wspólnotowy charakter WPR z dużym zakresem subsydiarności dla państw członkowskich, ale potrzebne jest uproszczenie tej polityki, zwłaszcza dla rolników. Zaproponowałem także, by niektóre rodzaje inwestycji miały wyższy poziom współfinansowania – 75 proc., a nawet 100 proc., np. przy wsparciu dla młodego rolnika czy inwestycjach wspólnych. Przedstawiłem również wnioski dotyczące sytuacji na rynku mięsa wobec nowych wyzwań handlowych. Zwróciłem uwagę na rosnące wyzwania dla sektora, w tym m.in. szybko rosnący import mięsa drobiowego z Ukrainy, negocjacje z Mercosur oraz potencjalne skutki brexitu.

Zawnioskowałem do KE o powstrzymanie się od podejmowania zobowiązań wobec krajów trzecich, które mogłyby powodować pogłębienie negatywnych tendencji na rynkach UE w rezultacie brexitu, uwzględnienie brexitu w negocjacjach umów o wolnym handlu oraz zapewnienie, aby umowy te przewidywały możliwość podjęcia działań ochronnych w sytuacji wystąpienia zakłóceń na rynkach. Wskazałem także na konieczność pilnego zakończenia re negocjacji z Ukrainą kontyngentu taryfowego na mięso drobiowe i wejście w życie porozumienia. Nasze obawy dotyczące sytuacji na rynkach mięsa, szczególnie w kontekście wpływu negocjacji handlowych, poparło wielu ministrów (Belgia, Francja, Słowenia, Włochy, Węgry, Chorwacja, Hiszpania, Portugalia, Irlandia).

Komisarz Phil Hogan docenił nasze wysiłki w zakresie walki z ASF. Poinformował jednocześnie, że re negocjacja umowy z Ukrainą jest finalizowana.

Pierwsze sukcesy RHD

Przetwórstwo i marketing produktów rolnych PROW 2014-2020

Przetwórstwo i marketing produktów rolnych, obok innych form przetwarzania produktów rolnych, wspiera również działalność dotyczącą rozpoczynania lub prowadzenia działalności w zakresie przetwarzania i sprzedaży przetworzonych produktów w ramach rolniczego handlu detalicznego.

Od 31 stycznia 2019 r. do 1 marca 2019 r. prowadzony był pierwszy nabór wniosków o przyznanie pomocy dotyczący rozpoczynania lub prowadzenia działalności w zakresie przetwarzania i sprzedaży przetworzonych produktów w ramach RHD, podczas którego wpłynęło łącznie 735 wniosków, w tym:

- 409 wniosków od podmiotów planujących podjęcie wykonywania działalności gospodarczej;
- 326 wniosków od podmiotów wykonujących lub podejmujących wykonywanie działalności w zakresie przetwarzania i zbywania przetworzonych produktów rolnych w ramach rolniczego handlu detalicznego.

Wskazuje to na rosnące zainteresowanie rolników tą formą działalności, a tym samym uczestnictwem w dalszych fazach łańcucha żywnościowego oraz poszukiwaniem dodatkowych źródeł dochodu, obok prowadzonej działalności rolniczej. Przetwarzanie produktów rolnych pochodzących z własnych gospodarstw pozwoli na uzyskiwanie wartości dodanej oraz skrócenie drogi produktów rolnych do konsumenta finalnego.

W ramach ww. naboru wprowadzono możliwość składania wniosków na projekty, które przewidują, m.in. zakup wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności

w zakresie przetwarzania i zbywania przetworzonych produktów rolnych oraz budowę lub modernizację pomieszczeń pomocniczych służących przygotowaniu posiłków i pomieszczeń gospodarczych służących do przechowywania produktów żywnościowych (np. pomieszczeń kuchennych). Dotychczas tego typu koszty nie były kwalifikowalne.

Usunięto ponadto uciążliwy obowiązek przedkładania na etapie składania wniosku o przyznanie

Rolniczy handel detaliczny daje możliwość produkcji i sprzedaży konsumentom finalnym żywności, wyprodukowanej w całości lub w części z własnej uprawy, chowu lub hodowli.

pomocy załączników w formie kopii ostatecznych zezwoleń, pozwoleń lub innych decyzji (np. pozwolenia na budowę), których uzyskanie jest wymagane przez odrębne przepisy (stosowne dokumenty będą wymagane na etapie wniosku o płatność), co stanowi znaczące uproszczenie dla wnioskodawców.

■ Forma pomocy

Pomoc ma formę refundacji:

- maksymalnie 50% kosztów inwestycji kwalifikującej się do wsparcia;

- 500 tys. zł dla rolników, domowników lub małżonków – rozpoczynających działalność w zakresie przetwarzania produktów rolnych i nie mniej niż 10 tys. zł na operację;

- 100 tys. zł dla rolników lub ich małżonków – rozpoczynających lub prowadzących działalność w zakresie przetwarzania i sprzedaży przetworzonych produktów rolnych w ramach rolniczego handlu detalicznego (RHD) i nie mniej niż 10 tys. zł na operację.

Wysokość limitu środków na lata 2018-2020 dla omawianych grup beneficjentów wynosi 30 mln euro.

■ Dodatkowe informacje

1 stycznia 2019 r. weszło w życie szereg zmian w zakresie rolniczego handlu detalicznego dokonywanych w celu realizacji dokumentu rządowego, jakim jest „Plan dla Wsi” w zakresie kategorii „Żywność prosto z gospodarstwa”, w tym m.in.:

- podwyższenie kwoty przychodów zwolnionych z podatku dochodowego od osób fizycznych do 40 tys. zł (w miejsce obowiązujących wcześniej 20 tys. zł). Po przekroczeniu limitu 40 tys. zł podatek dochodowy wynosi 2%;
- wprowadzenie możliwości legalnej sprzedaży nieprzetworzonej i przetworzonej tego typu żywności do restauracji, stołówek, gospodarstw agroturystycznych, czy lokalnych sklepów zlokalizowanych na ograniczonym obszarze. Obszar ten będzie obejmować województwo, w którym ma miejsce prowadzenie produkcji żywności w ra-

mach rolniczego handlu detalicznego oraz powiatów lub miast stanowiących siedzibę wojewody lub sejmiku województwa, sąsiadujących z tym województwem.

Rolniczy handel detaliczny daje możliwość produkcji i sprzedaży konsumentom finalnym żywności, wyprodukowanej w całości lub w części z własnej uprawy, chowu lub hodowli, poprzez uregulowanie kwestii prowadzenia rolniczego handlu detalicznego z punktu widzenia bezpieczeństwa żywności i prawa podatkowego. W ramach RHD możliwa jest oprócz sprzedaży, również produkcja, w tym przetwarzanie żywności i jej sprzedaż konsumentowi finalnemu.

Rolniczy handel detaliczny jest formą ułatwienia rolnikom prowadzenia działalności w zakresie sprzedaży konsumentowi końcowemu surowców i żywności przetworzonej. Zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami krajowymi, działalność w zakresie rol-

czego handlu detalicznego nie wymaga rejestracji, jako działalność gospodarcza.

Proces rejestracji rolniczego handlu detalicznego polega na uzyskaniu wpisu do rejestru u powiatowego lekarza weterynarii lub państwowego powiatowego/granicznego inspektora sanitarnego właściwego ze względu na siedzibę zakładu lub

Działalność w zakresie rolniczego handlu detalicznego nie wymaga rejestracji, jako działalność gospodarcza.

miejsce prowadzenia działalności. Rolnik decydujący się na prowadzenie takiej działalności, składa

w formie pisemnej wniosek o wpis do rejestru zakładów do właściwego państwowego powiatowego/granicznego inspektora sanitarnego w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności, lub powiatowego lekarza weterynarii w terminie 30 dni przed dniem rozpoczęcia planowanej działalności.

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich

☎ 22 623 18 42

Zdjęcia: fotolia, ©Pantherstock / Photogenica

W ramach rolniczego handlu detalicznego możliwa jest nie tylko sprzedaż, ale również produkcja, w tym przetwarzanie żywności i jej sprzedaż konsumentowi finalnemu

Ruszamy z instrumentami finansowymi

w ramach PROW 2014-2020

16 marca 2019 r. weszła w życie ustawa z 22 lutego 2019 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 504).

Zmiany zawarte w ww. ustawie, wprowadzają dodatkowe możliwości finansowania inwestycji w gospodarstwach rolnych oraz przedsiębiorstwach przetwórstwa rolno-spożywczego.

Dotychczas, w ramach PROW 2014-2020 wsparcie było udzielane wyłącznie w formie dotacji (tj. refundacji poniesionych kosztów lub premii). Dzięki zmianie ustawy rolnicy oraz przedsiębiorcy z sektora przetwórstwa rolno-spożywczego (posiadający status MŚP) będą mogli otrzymać również wsparcie w formie gwarancji spłaty kredytów inwestycyjnych oraz inwestycyjnych z komponentem obrotowym.

Dopuszczalne będzie zarówno samodzielne finansowanie inwestycji kredytem zabezpieczonym gwarancją ze środków PROW, jak również łączenie wsparcia dotacyjnego przyznanego przez ARIMR ze wsparciem w formie gwarancji. W drugim przypadku kredyt zabezpieczony gwarancją z PROW będzie mógł służyć, jako finansowanie wkładu własnego beneficjenta. Połączona kwota przyznanej dotacji oraz pomocy wynikającej z udzielonej gwarancji (tzw. ekwiwalentu dotacji brutto dla gwarancji) nie będzie mogła przekroczyć 50% kosztów

kwalifikowalnych danej inwestycji (w przypadku młodych rolników – 60%).

Wsparcie udzielone w formie gwarancji spłaty kredytów będzie mogło obejmować szerszy katalog kosztów niż w przypadku pomocy dotacyjnej, możliwy będzie bowiem dodatkowo np. zakup zwierząt, roślin jednorocznych oraz finansowanie kapitału obrotowego. W przypadku gospodarstw rolnych ubiegających się o wsparcie w formie gwarancji nie będą obowiązywały limity wielkości ekonomicznej, które obowiązują w przypadku dotacji.

W skali makro zaletą nowej formy wsparcia w formie gwarancji będzie możliwość wygenerowania większej skali inwestycji z określonej puli środków PROW. Alokacja środków PROW 2014-2020 (50 mln euro) przeznaczona na instru-

menty finansowe w formie gwarancji, powinna pozwolić – dzięki zaangażowaniu zasobów własnych banków – na wykonanie inwestycji w gospodarstwach rolnych oraz przedsiębiorstwach przetwórczych w wysokości 250 mln euro.

U uruchomienie instrumentu finansowego w PROW powinno ułatwić dostęp MŚP z sektora rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego do zewnętrznych źródeł finansowania na preferencyjnych warunkach w ramach realizacji inwestycji, dzięki temu, że część zabezpieczenia kredytu będzie stanowiła bezpłatna gwarancja ze środków PROW.

Podmiotem, który zajmie się wdrażaniem nowej formy wsparcia w PROW będzie Bank Gospodarstwa Krajowego. Dystrybucja wsparcia będzie się odbywała za pośrednictwem wybranych przez BGK banków, posiadających sieć placówek na terenie całego kraju, dzięki czemu dostęp do wsparcia powinien być powszechny i łatwy.

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich

☎ 22 623 18 42

Zdjęcie: fotolia

50 mln euro zostało przeznaczonych na instrumenty finansowe w formie gwarancji

Kolejne zmiany w PROW 2014-2020

ZMIANY W DZIAŁANIU ROLNO-ŚRODOWISKOWO- KLIMATYCZNYM

W przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 18 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020” (Dz. U. 2015, poz. 415, z późn. zm.) wprowadzono niżej wymienione główne zmiany.

Dostosowanie przepisów rozporządzenia do zmian wprowadzonych w PROW 2014-2020

- W zakresie wymogu Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone, dotyczącego procentowego udziału upraw na gruntach ornych.

Jeden z wymogów Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone odnosi się

do zróżnicowania upraw w gospodarstwie w danym roku. Dotychczas, zgodnie z przepisami wymagane było, aby każda z czterech stosowanych upraw nie była mniejsza niż 10% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie. W celu ułatwienia spełnienia tego wymogu w gospodarstwach stosujących więcej niż cztery uprawy, wprowadzono zmianę, zgodnie z którą wymagane będzie, aby udział każdej z trzech upraw o największej powierzchni oraz udział czwartej i pozostałych upraw łącznie nie był mniejszy niż 10% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie. Wprowadzenie tej zmiany zwiększy swobodę w rozplanowaniu upraw w gospodarstwie i ułatwi stosowanie korzystnej dla środowiska, większej niż wymagana dotychczas, różnorodności upraw;

- Rozszerzenie listy roślin objętych wsparciem w ramach Pakietu 6.

Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie o proso zwyczajne (*Panicum miliaecum* L.).

Zapewnienie zgodności między realizacją wariantów Pakietu 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 (z wyłączeniem wariantu 4.7. Ekstensywne użytkowanie na obszarach specjalnej ochrony ptaków (OSO)), a działaniami fakultatywnymi określonymi w planach ochrony i planach zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów Natura 2000

Wprowadzone zmiany polegają przede wszystkim na uzupełnieniu warunków przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantów Pakietu 4. (z wyłączeniem wariantu 4.7.) o warunek braku sprzeczności wymogów danego wariantu z działaniami fakultatywnymi określonymi w PZO/PO ustanowionymi dla obszaru Natura 2000. Ponadto, wprowadzono zmianę brzmienia wybranych wymogów wariantów Pakietu 4. i Pakietu 5. – zmiana ta dotyczy wymogów wskazujących terminy pokosu, terminy wypasu oraz terminy wykaszania niedojądów. Wprowadzona zmiana umożliwi ekspertowi przyrodniczemu, a w przypadku wariantu 4.7. – doradcy rolnośrodowiskowemu, zawężenie ww. terminów, przede wszystkim w celu zapewnienia, że działki objęte zobowiązaniami będą użytkowane zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu rolno-środowiskowo-klimatycznym, a jednocześnie z działaniami fakultatywnymi określonymi w PZO/PO dla danego obszaru Natura 2000,

W Pakiecie 1. Rolnictwo zrównoważone wprowadzono zmiany odnoszące się do zróżnicowania upraw w gospodarstwie w danym roku

a także zgodnie ze specyficznymi środowiskowymi potrzebami danego siedliska.

Uzupełnienie wymogów Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone o obowiązek przyorania biomasy międzyplonu (stosowanego jako praktyka dodatkowa)

Mając na uwadze cel środowiskowy stosowania międzyplonu tj. przede wszystkim zwiększenie zawartości materii organicznej w glebie, określono, że rolnik realizujący zobowiązanie w ramach Pakie-

płatności w przypadku, gdy międzyplon był uprawiany po ugorze. Mając na względzie cele środowiskowe stosowania międzyplonów w ramach wariantu 2.1. tj. zapobieganie zanieczyszczeniu wód oraz erozji gleby i zwiększenie różnorodności biologicznej w krajobrazie wiejskim, zgodnie z wprowadzoną w przepisach zmianą, możliwe będzie przyznanie płatności za realizację tego wariantu w przypadku zastosowania międzyplonu po ugorowaniu.

Umożliwiono przyznawanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za realizację wariantu 2.1 Międzyplony w sytuacji zastosowania międzyplonu po ugorze

tu 1. będzie zobowiązany do przyorania biomasy międzyplonu zastosowanego jako praktyka dodatkowa. Wymóg nie obowiązuje w przypadku uprawy gleby w systemie bezorkowym.

Umożliwienie przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za realizację wariantu 2.1. Międzyplony w sytuacji zastosowania międzyplonu po ugorze

Dotychczas płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wariantu 2.1. Międzyplony była przyznawana do gruntów ornych, na których po plonie głównym były uprawiane międzyplony. Powyższy przepis uniemożliwił przyznanie

Doprecyzowanie przepisów dotyczących możliwości dokonywania zmian zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w zakresie wariantu 2.1. Międzyplony, w sytuacji podziału obszaru objętego zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym

W ramach wariantu 2.1. Międzyplony dopuszczalne jest zwiększanie lub zmniejszanie powierzchni objętej zobowiązaniem o nie więcej niż 15%, w odniesieniu do wielkości powierzchni objętej zobowiązaniem w pierwszym roku.

W związku z wątpliwościami, do jakiej powierzchni odnosić 15% możliwość zwiększenia/zmniejszenia powierzchni objętej zobowiązaniem w przypadku przeniesienia po-

siadania gruntów, zaistniała potrzeba ustanowienia przepisów regulujących tę kwestię. Zgodnie z dodanym przepisem, w przypadku przeniesienia posiadania części gruntów położonych na obszarze objętym zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach wariantu 2.1., powierzchnią, do której należy odnosić 15% jest powierzchnia wynikająca z podziału obszaru objętego zobowiązaniem.

Np. Rolnik realizuje zobowiązanie w ramach wariantu 2.1. na obszarze 10 ha. W wyniku przeniesienia posiadania części gruntów objętych zobowiązaniem, obszar objęty zobowiązaniem został podzielony na dwa obszary, o powierzchni 3 ha i 7 ha. W efekcie realizowane są dwa zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne, jedno na powierzchni 3 ha a drugie na powierzchni 7 ha. W kolejnych latach realizacji każdego z tych zobowiązań możliwa będzie zmiana wielkości obszaru objętego każdym z tych zobowiązań, lecz nie więcej niż o 15% w stosunku odpowiednio do 3 ha i 7 ha.

Doprecyzowanie przepisów w zakresie obowiązku zmiany planu działalności rolnośrodowiskowej – w przypadkach przejmowania przez rolnika/zarządcę zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego realizowanego przez innego rolnika/zarządcę

W przypadku przejęcia zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, rolnik lub zarządcą będzie zobowiązany do zmiany planu działalności rolnośrodowiskowej (przy udziale doradcy rolnośrodowiskowego lub eksperta przyrodniczego), przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w roku następującym po roku, za który rolnikowi lub za-

rzędca została przyznana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w trybie przepisów § 24-29. Będzie on również zobowiązany do przesłania do ARiMR kopii wybranych stron takiego planu do 15 lipca roku następującego po roku, za który rolnikowi/zarządcy została przyznana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w trybie przepisów § 24-29.

Rozszerzenie katalogu osób, które poświadczają za zgodność z oryginałem dokumenty wymagane w przypadku przejmowania zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych (tj. w ramach tzw. wniosków transferowych)

Poza notariuszem i upoważnionym pracownikiem ARiMR, dokumenty w ramach postępowań związanych z przejmowaniem zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych będą mogły być poświadczane za zgodność z oryginałem również przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem.

Wprowadzenie uproszczeń w przepisach dotyczących przyznawania pomocy spadkobiercom rolnika/zarządcy

W przypadku, gdy postępowanie sądowe o stwierdzenie nabycia spadku nie zostało zakończone, spadkobierca rolnika lub zarządcy, zamiast dotychczas wymaganych dokumentów, będzie składał jedynie oświadczenie o złożeniu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, zawierające wskazanie imienia, nazwiska i numeru identyfikacyjnego nadanego w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności rolnika lub zarządcy, którego jest spadkobiercą.

Opisane powyżej zmiany, poza zmianą w pkt. 2, mają zastosowanie od 15 marca 2019 r. zarówno do zobowiązań podjętych w latach 2015-2018 i kontynuowanych

w roku 2019 i w latach późniejszych, jak i do nowych zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych, które rozpoczną się w roku 2019. Zmiana opisana w pkt. 2, dotycząca zapewnienia braku sprzeczności wymogów realizowanych w ramach Pakietu 4. *Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000* z działaniami fakultatywnymi określonymi w PZO/PO dla obszarów Natura 2000, będzie miała zastosowanie od 2019 r. do nowych zobowiązań, których realizacja rozpocznie się w 2019 r.

ZMIANY W DZIAŁANIU ROLNICTWO EKOLOGICZNE

8 marca 2019 r. opublikowana została nowelizacja rozporządzenia dot. działania *Rolnictwo ekologiczne* PROW 2014-2020 (Dz. U. poz. 451). Najważniejsze zmiany przedstawiamy poniżej.

W celu wzmocnienia ukierunkowania wsparcia na produkcję ekologiczną, a także lepszego i bardziej racjonalnego wykorzystania potencjału produkcyjnego łąk i pastwisk oraz ograniczenia wsparcia ekologicznego tylko do tej powierzchni paszowej, która służy racjonalnemu chowowi zwierząt, podwyższone zostały:

- z 0,3 DJP/ha do 0,5 DJP/ha minimalny poziom obsady zwierząt w przypadku Pakietu 6. i 12. Trwałe użytki zielone;
- z 0,3 DJP/ha do 0,5 DJP/ha współczynnik stosowany do wyliczenia powierzchni, do jakiej mogą zostać przyznane płatności ekologiczne w ramach Pakietu 5. i 11. Uprawy paszowe na gruntach ornych.

Z uwagi na zasadę *Lex retro non agit* (Prawo nie działa wstecz) wprowadzone zmiany dotyczą wyłącznie rolników, którzy wejdą do działania *Rolnictwo ekologiczne* od 15 mar-

Zmiany wprowadzone w działaniu „Rolnictwo ekologiczne” dotyczą wyłącznie nowych beneficjentów tj. rolników, którzy wejdą do działania po 15 marca br.

Podwyższenie wymaganej obsady zwierząt w ramach Pakietów 5. i 11. – Uprawy paszowe na gruntach ornych oraz Pakietów 6. i 12. Trwałe użytki zielone

ca 2019 r. (tzw. „nowi beneficjenci”). Natomiast rolnicy, którzy przed 15 marca 2019 r. rozpoczęli realizację jakiegokolwiek zobowią-

zania ekologicznego PROW 2014-2020 i je kontynuując, będą realizowali działanie na dotychczasowych zasadach (tzw. „dotychczasowi beneficjenci”), również w przypadku podjęcia nowego zobowiązania (np. w związku z powiększeniem gospodarstwa) lub przejścia zobowiązanie innego rolnika (np. w związku z zakupem gruntów).

Sposób deklaracji we wniosku o przyznanie płatności ekologicznych

Od 2019 r. rolnik we wniosku o przyznanie płatności ekologicznych określać będzie nie tylko pakiet lub wariant, jaki realizuje na danej działce rolnej, ale również, jaką uprawę lub jaki gatunek rośliny uprawnej uprawia. Praktyka ta już obecnie jest stosowana przez większość rolników.

Ponadto, rolnik będzie mógł zadeklarować tzw. uprawę wielogatunkową (w ramach danego pakietu lub wariantu) z podaniem gatunków lub upraw roślin uprawnych uprawianych w ramach takiej uprawy wielogatunkowej.

Weryfikacja wytworzenia produktu rolnictwa ekologicznego

Jednym z warunków przyznania płatności ekologicznej w ramach w ramach Pakietów 1 i 7. Uprawy rolnicze, 2. i 8. Uprawy warzywne, 3. i 9. Uprawy zielarskie oraz wariantów Pakietu 4. i 10. Uprawy sadownicze jest wytworzenie w ramach każdego z tych pakietów lub wariantów produktu rolnictwa ekologicznego.

Od 2019 r., doprecyzowano kwestię weryfikacji wytworzenia produktu, tak aby nie było wątpliwości, że obowiązek wytworzenia produktu dotyczy każdej uprawy lub gatunku rośliny uprawnej uprawianych na danej działce rolnej, także w przypadku uprawy wielogatunkowej (każdego gatunku roślin wchodzącego w skład takiej uprawy).

Ponadto, z wytworzeniem produktu rolnictwa ekologicznego ściśle powiązane jest odpowiednie przeznaczenie zbioru, co oznacza, że wymóg odpowiedniego przeznaczenia części zbioru weryfikowany będzie także w odniesieniu do danego gatunku rośliny uprawnej (niezależnie na ilu działkach był uprawiany).

Rozszerzenie katalogu wykorzystywania roślin uprawianych w plonie głównym jako nawóz zielony

W przypadku Pakietu 1. i 7. Uprawy rolnicze wspierane są m. in. uprawy roślin bobowatych grubonasiennych lub gorczycy białej

Lista roślin wspieranych w ramach „Rolnictwa ekologicznego” została poszerzona m.in. o koper włoski oraz wiesiołek dziwny

na nawóz zielony. Katalog roślin uprawianych na nawóz zielony został poszerzony o grykę zwyczajną.

Rozszerzenie listy roślin wspieranych w ramach działania

Listę roślin wspieranych w ramach działania *Rolnictwo ekologiczne* PROW 2014-2020 uzupełniono o dwuletni koper włoski oraz wiesiołek dziwny.

Przeniesienie uprawy ostropestu plamistego

z Pakietów 3. i 9. Uprawy zielarskie do Pakietów 1. i 7. Uprawy rolnicze

Ostropest plamisty, w przeciwieństwie do innych roślin zielarskich, nie wymaga kosztownej pielęgnacji i ochrony przed chwastami, w związku z tym, od 2019 r., przeniesiony został z Pakietów 3. i 9. Uprawy zielarskie do Pakietów 1. i 7. Uprawy rolnicze. Tym samym stawka płatności dla ostropestu będzie taka, jak dla upraw rolniczych.

Rozszerzenie katalogu osób, które poświadczają za zgodność z oryginałem dokumenty wymagane w przypadku przejmowania zobowiązań ekologicznych (tj. w ramach tzw. wniosków transferowych)

Poza notariuszem i upoważnionym pracownikiem ARiMR, dokumenty w ramach postępowań związanych z przejmowaniem zobowiązań ekologicznych będą mogły być poświadczane za zgodność z oryginałem również przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym albo adwokatem.

Departament Płatności Bezpośrednich

☎ 22 623 12 34

Zdjęcia: fotolia

Nowe wsparcie leśne

W kwietniu 2019 r. uruchomione zostało nowe poddziałanie leśne *Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska*, objęte PROW na lata 2014-2020. Nabór wniosków trwał będzie od 2 maja do 12 czerwca br.

Wsparcie w ramach tego poddziałania obejmuje inwestycje przyczyniające się do przekształcenia niekorzystnej struktury drzewostanów na drzewostan zbliżony do naturalnego lub półnaturalnego i skierowane jest do właścicieli lasów prywatnych.

Poddziałanie ma na celu wsparcie inwestycji w lasach prywatnych w wieku 11-60 lat, które nie przynoszą znaczących dochodów, a jednocześnie wymagają pewnych nakładów finansowych w celu utrzymania ich w dobrej kondycji.

Dzięki wsparciu w ramach niniejszego poddziałania wykonywane będą inwestycje w istniejących lasach, polegające na zróżnicowaniu składu gatunkowego drzewostanów, co będzie wpływało istotnie na wzbogacenie różnorodności biologicznej oraz będzie pozytywnie oddziaływać na warunki glebowe, poprzez osłonę gleby przed szkodliwymi czynnikami abiotycznymi.

Dodatkowo, dzięki wsparciu przewidzianemu na zakładanie remizy

leśnych (wprowadzenie gatunków owocowych i nektarodajnych – stanowiących bazę pokarmową dla ptaków), zwiększana będzie odporność drzewostanów na szkodliwe czynniki biotyczne. Natomiast poprzez prowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych (czyszczeń późnych polegających na rozluźnieniu drzewostanu i usunięciu drzew niepożądanych), podnoszona będzie naturalna odporność drzewostanu, co jest

szczególnie istotne z uwagi na potrzebę łagodzenia i adaptacji zmian klimatycznych.

Do pomocy kwalifikowane będą lasy, dla których opracowany jest Uproszczony Plan Urządzenia Lasu lub dla których zadania z zakresu gospodarki leśnej określa decyzja starosty wydana na podstawie inwentaryzacji stanu lasu. Jednocześnie dokumentem niezbędnym w procesie ubiegania się o pomoc będzie *plan inwestycji zwiększających odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska* (tzw. plan inwestycji). Dokument ten sporządzany będzie przez pracowników Państwowego Gospodarstwa

Rodzaj inwestycji	Średni wiek drzewostanu	Stawka pomocy
Przebudowa składu gatunkowego drzewostanu przez podsadzenia produkcyjne – wprowadzenie II piętra w drzewostanie	30-50 lat	8 137 zł/ha 9 249 zł/ha*
Przebudowa składu gatunkowego drzewostanu przez dolesianie luk powstałych w wyniku procesu chorobowego wraz z zabezpieczeniem pniaków po wyciętych drzewach	21-60 lat	12 538 zł/ha 14 213 zł/ha*
Zróżnicowanie struktury drzewostanu poprzez wprowadzenie podszytu	30-60 lat	4 610 zł/ha 5 210 zł/ha*
Założenie remizy	30-60 lat	848 zł/remizę
Czyszczenia późne	11-20 lat	764 zł/ha 917 zł/ha*

* Na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12°

Leśnego Lasy Państwowe dla każdego gruntu przewidzianego do wykonania inwestycji. Dzięki temu, wszyscy beneficjenci poddziałania zobowiązani będą do realizacji konkretnych działań przygotowanych indywidualnie dla ich gruntów. Zapewni to właściwą realizację inwestycji (w tym dobór odpowiednich gatunków i rodzajów rodzimych drzew i krzewów), prawidłowe wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych oraz odpowiedni dobór metod ochrony podsadzeń przed zniszczeniami spowodowanymi przez zwierzynę płową.

Pomoc w ramach poddziałania wypłacana będzie jednorazowo z ty-

tu poniesionych kosztów realizacji poszczególnych inwestycji, dostosowanych do wieku drzewostanu.

Wniosek o przyznanie pomocy można złożyć do kierownika biura powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w terminie wskazanym w ogłoszeniu Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Po zakończeniu naboru, wszystkie wnioski zostaną poddane ocenie zgodnie z kryteriami wyboru, które premiują inwestycje wpływające na jak najlepsze osiągnięcie celów w zakresie wzmocnienia ekologicznej stabilności obszarów leśnych.

Szacuje się, że wsparciem w ramach tego poddziałania może zostać objętych ok. 47 tys. ha.

Szczegółowe informacje na temat możliwości korzystania z pomocy można otrzymać w jednostkach terenowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Ośrodkach Doradztwa Rolniczego, nadleśnictwach oraz w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi – zgodnie z zakresem zadań realizowanych przez poszczególne instytucje.

Departament Płatności Bezpośrednich

☎ 22 623 12 34

Zdjęcie: fotolia

Płatności bezpośrednie w 2019 r.

15 marca rozpoczął się okres składania wniosków o przyznanie dopłat bezpośrednich za 2019 r. W tym roku, podobnie jak w roku ubiegłym, wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich oraz płatności obszarowych w ramach PROW (tzn. płatności rolnośrodowiskowych, ekologicznych, ONW i zalesieniowych) można składać tylko przez internet, za pośrednictwem aplikacji eWniosekPlus udostępnionej na stronie internetowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (<http://www.arimr.gov.pl/dla-beneficjenta/system-teleinformatyczny-arimr-wniosek-przez-internet/ewniosekplus.html>).

Wzorem roku ubiegłego rolnicy mogli składać również Oświadczenie zastępujące wniosek o przyznanie płatności, w którym potwierdzali brak zmian w porównaniu do wniosku z roku poprzedniego.

Oświadczenie potwierdzające brak zmian w 2019 roku w odniesieniu do wniosku o przyznanie płatności złożonego w roku 2018 można było składać w terminie od 15 lutego 2019 r. do 14 marca 2019 r. Skuteczne złożenie Oświadczenia jest równoznaczne ze złożeniem

wniosku o przyznanie płatności na rok 2019 i ubieganie się przez rolnika o płatności, o które ubiegał się w 2018 r.

Z możliwości złożenia oświadczenia mogli skorzystać rolnicy, w gospodarstwach których nie nastąpiły żadne zmiany, które miałyby wpływ na treść składanego wniosku. Do 14 marca 2019 r. zostało złożonych ok. 174 tys. Oświadczeń.

Po złożeniu Oświadczenia, jeśli jest to zasadne, rolnik może złożyć formularz zmiany do wniosku w terminie do 31 maja 2019 r.

W roku 2019 rolnicy mogą ubiegać się o te same rodzaje płatności bezpośrednich co w roku 2018, tj.:

- jednolitą płatność obszarową,
- płatność za zazielenienie,
- płatność dla młodych rolników,
- płatność dodatkową,
- płatności związane z produkcją (w następujących sektorach produkcji zwierzęcej: bydło, krowy, owce, kozy oraz w następujących sektorach produkcji roślinnej: rośliny strączkowe przeznaczone na ziarno, rośliny pastewne, buraki cukrowe, ziemniaki skrobiowe, pomidory, truskawki, chmiel, len i konopie włókniste),
- przejściowe wsparcie krajowe (płatność do tytoniu niezwiązana z produkcją).

■ Zmiany w zazielenieniu od 2019 r.

Nowelizacja przepisów w zakresie zazielenienia dotyczy listy obszarów proekologicznych (EFA). Przepisy UE dopuściły możliwość rozszerzenia od 2019 r. krajowego katalogu obszarów proekologicznych EFA o nowy

element – grunty ugorowane z roślinami miododajnymi, bogatymi w pyłek i nektar. Ugorom tym został przypisany wyższy współczynnik waznienia (1,5), odzwierciedlający znaczenie poszczególnych obszarów EFA dla różnorodności biologicznej, niż współczynnik dla pozostałych ugorów w ramach EFA (1,0).

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami, na ugorach w ramach EFA obowiązuje zakaz prowadzenia produkcji, w tym zakaz wypasu i koszenia, w terminie od 1 stycznia do 31 lipca (po upływie tego okresu rolnik może przywrócić grunty do produkcji). Jednakże, na ugorach z roślinami miododajnymi termin ten został wydłużony do 30 września, w celu umożliwienia pełnego rozwoju gatunków roślin miododajnych oraz zapewnienia bazy pokarmowej owadom zapyłającym przez cały sezon.

Rolnicy, którzy zdecydują się na ten element, będą zobowiązani do utworzenia go za pomocą mieszanki składającej się, z co najmniej dwóch gatunków roślin z określonej listy, na której zaproponowano gatunki najbardziej miododajne i masowo oblatywane przez pszczoły. Dopuszczenie wyłącznie mieszanek na tych obszarach wynika z faktu, że zdecydowanie lepiej niż uprawy czyste, zapewniają one obecność i dostępność kwiatów większej liczbie gatunków owadów, o różnych przystosowaniach do pobierania nektaru i w różnym czasie.

Wspomniana lista gatunków roślin miododajnych została podzielona na dwa wykazy. Jeden z nich obejmuje rośliny miododajne typowo uprawne (np. facelia błękitna, gorczyca jasna, gryka zwyczajna i in.), natomiast drugi pozostałe gatunki roślin miododajnych (np. chabry). Gatunki typowo uprawne będą mogły być wysiewane wyłącznie w mieszance z innymi (nieuprawnymi) gatunkami roślin, i nie będą mogły dominować w mieszance.

Ponadto od 2019 r. za obszary EFA przestaną być uznawane obszary zalesione po 2008 r. w ramach PROW.

■ Zmiany w zasadzie wzajemnej zgodności od 2019 r.

Zmiany wprowadzone w zakresie zasady wzajemnej zgodności wynikają z konieczności dostosowania stosownych wymogów do obowiązujących przepisów prawa krajowego. W roku 2019 wprowadzono szereg zmian, które ułatwią posiadaczom bydła, świń, owiec i kóz spełnienie wymogów wzajemnej zgodności w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Dotyczy to w szczególności

dziany co najmniej raz w roku, nie później jednak niż 31 grudnia i powinien zawierać liczbę zwierząt.

W zakresie identyfikacji świń wprowadzono możliwość wyboru metody oznakowania tych zwierząt kolczykiem lub tatuażem. Oznakowanie świń powinno nastąpić w terminie 30 dni od jej urodzenia, lecz nie później niż przed opuszczeniem przez nią siedziby stada. W przypadku przemieszczenia świń do innej siedziby stada niż siedziba stada urodzenia i przebywania w niej dłużej niż 30 dni, oznakowanie świń musi być dokonane bezzwłocznie, nie później, niż przed opuszczeniem przez to zwierzę tej siedziby stada.

W tym roku wnioski o przyznanie dopłat bezpośrednich oraz płatności obszarowych w ramach PROW można składać tylko przez internet

możliwości prowadzenia księgi rejestracji bydła, świń, owiec i kóz za pośrednictwem systemu teleinformatycznego ARiMR „IRZplus”. Jeżeli rolnik posiada bezpośredni dostęp do portalu IRZplus i za jego pośrednictwem dokonuje wymaganych zgłoszeń zdarzeń bydła, świń, owiec lub kóz, wówczas nie ma obowiązku prowadzenia księgi rejestracji w siedzibie stada w formie papierowej.

Dodatkowym ułatwieniem dla posiadaczy owiec i kóz jest zniesienie obowiązku podawania numeru identyfikacyjnego każdego zwierzęcia w ramach sporządzanego corocznie spisu owiec i kóz. Spis ten, tak jak do tej pory, powinien być przeprowa-

Ponadto, na obszarach zapowietrzonych, zagrożonych lub innych obszarach podlegających ograniczeniom, ustanowionych zgodnie z przepisami o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, termin dokonywania wpisów w księdze rejestracji świń został skrócony do dwóch dni od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące obowiązek wpisu. Na pozostałych obszarach, termin na dokonanie wpisu nie uległ zmianie i wynosi siedem dni.

Departament Płatności Bezpośrednich

☎ 22 623 12 34

Zdjęcie: fotolia

Produkt bez GMO

5 lutego 2019 r. Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako wolnych od organizmów genetycznie zmodyfikowanych. Rządowy projekt został skierowany równolegle do notyfikacji Komisji Europejskiej oraz do prac sejmowych. Zakłada on uregulowanie zasad dobrowolnego znakowania żywności i pasz, w produkcji których nie były wykorzystane organizmy genetycznie zmodyfikowane (GMO), a także nadzoru nad takim znakowaniem.

Projekt ustawy jest odpowiedzią na postulaty organizacji społecznych i konsumenckich domagających się możliwości dokonania wyboru produktów niezawierających GMO lub wyprodukowanych bez zastosowania GMO¹⁾, co wiąże się z utrzymującymi się w polskim społeczeństwie obawami, co do długofalowego wpływu genetycznych modyfikacji na zdrowie ludzi oraz dostępu do wiedzy o sposobie wytwarzania danego produktu. Wprowadzenie regulacji dotyczących znakowania produktów jako wolnych od GMO jest też narzędziem wspierania produkcji krajowych roślin wysokobiałkowych, które z powodzeniem mogą być wykorzystywane do produkcji pasz wolnych od GMO. Jest to zatem działanie wpisujące się w strategiczny cel, jakim jest zwiększenie udziału krajowego białka roślinnego w produkcji pasz i jednocześnie zmniejszenie uzależnienia od importu śruty sojowej GMO.

Projekt ustawy określa kategorie produktów podlegających znakowaniu oraz szczegółowo reguluje wymagania jakie muszą być spełnione, aby produkt został oznakowany jako „wolny od GMO”. W projekcie przewiduje się także określenie form graficznych znakowania w celu ich ujednoczenia oraz określone zostały zasady, jakie będą musieli spełnić producenci żywności i pasz, którzy zechcą przystąpić do systemu znakowania. Kontrola przestrzegania prawidłowości stosowania przepisów tej ustawy powierzona została Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i Inspekcji Handlowej w zakresie dotyczącym prawidłowości znakowania żywności oraz Inspekcji Weterynaryjnej – w zakresie prawidłowości znakowania pasz dla zwierząt gospodarskich. Projekt ustawy określa również system kar za naruszenie jej przepisów.

Zgodnie z ustawą jako wolne od GMO będzie można znakować następujące kategorie produktów:

- żywność pochodzenia roślinnego, ale tylko taką, która ma odpowiedniki modyfikowane genetycznie do-

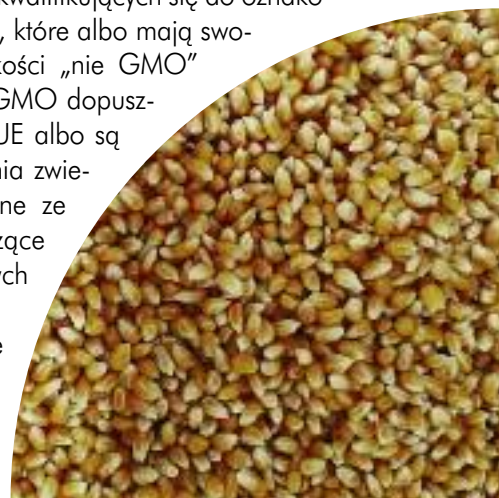
puszczone do obrotu na rynku UE (kukurydza, rzepak, soja, burak cukrowy);

- żywność pochodzenia zwierzęcego wyprodukowaną ze zwierząt lub pochodzącą od zwierząt karmionych paszami „bez GMO”;

- żywność wieloskładnikową, która zawiera co najmniej 50% składników kwalifikujących się do oznakowania, czyli składników, które albo mają swoje odpowiedniki w jakości „nie GMO” względem produktów GMO dopuszczonych do obrotu w UE albo są to składniki pochodzenia zwierzęcego wyprodukowane ze zwierząt lub pochodzące od zwierząt karmionych paszami „bez GMO”;

- pasze, w których nie ma modyfikacji genetycznych, a jednocześnie pasze te mają swoje odpowiedniki w jakości „nie GMO” względem tych produktów GMO dopuszczonych do obrotu w UE (pasze pochodzące z soi, kukurydzy lub rzepaku).

Na etapie konsultacji społecznych projektu szczególnej dyskusję wzbudził zapis ustawy, który dopuszcza znakowanie wyłącznie takiej żywności pochodzenia roślinnego, która posiada odpowiedniki modyfikowane genetycznie dopuszczone do obrotu na rynku UE, a nie pozwala na oznakowanie jabłek czy sałaty, które *de facto* również nie zawierają GMO w swoim składzie.

Zastosowane w projekcie ustawy zapisy bezpośrednio wynikają z rozporządzenia 1169/2011, a w szczególności jego art. 7, zgodnie z którym, środkom spożywczym nie można sugerować ani przypisywać szczególnych właściwości, kiedy wszystkie podobne środki spożywcze mają takie właściwości. Oznakowanie jabłek, jako wolnych od GMO, sugerowałoby ich szczególne właściwości względem innych nieoznakowanych jabłek na sklepowej półce. Tymczasem wszystkie jabłka w obrocie handlowym w Unii Europejskiej są wolne od GMO, gdyż do tej pory nie dopuszczono na rynek UE żadnych jabłek genetycznie modyfikowanych.

Podobnie, niedopuszczalne jest znakowanie płatków kukurydzianych informacją o braku glutenu, gdyż kukurydza co do zasady glutenu nie zawiera. Takie znakowanie byłoby zatem nieuczciwym zabiegiem marketingowym mającym na celu przypisanie produktowi szczególnych właściwości, kiedy takie właściwości mają wszystkie podobne środki spożywcze.

Jak wspomniano powyżej, tylko w przypadku czterech roślin dopuszczonych do obrotu na rynku UE, istnieje możliwość wyboru pomiędzy roślinami zawierającymi modyfikacje genetyczne,

a roślinami, które tych modyfikacji nie mają i dlatego mogą podlegać oznakowaniu jako wolne od GMO. Brak GMO w kukurydzy czy soi jest ich cechą szczególną w stosunku do soi i kukurydzy zmodyfikowanych genetycznie.

Ponadto umożliwienie oznakowania „bez GMO” na wszystkich produktach niezawierających GMO mogłoby stworzyć u konsumentów wrażenie że rynek pełen jest produktów GMO, a jak widać lista produktów, na które można trafić w wersji GMO jest bardzo ograniczona.

Kolejną kwestią, na którą należy zwrócić uwagę jest forma oznakowania produktów spełniających wymogi ustawy. W projekcie proponuje się określenie wzoru znaku graficznego,

jednakowego co do formy graficznej ale różnego pod względem towarzyszących wyrazów słownych. Elementy graficzne, kształt i kolorystyka znaków będą identyczne, dzięki czemu służyć będą dobrej rozpoznawalności produktów wolnych od GMO, jednak różnić się one będą zastosowaniem terminu „bez GMO” lub „wyprodukowane bez stosowania GMO”, w zależności od oznakowywanego produktu.

Znak graficzny z terminem „bez GMO” stosowany będzie do znakowania żywności pochodzenia roślinnego i żywności składającej się z więcej niż jednego składnika, w skład której nie wchodzi produkty pochodzenia zwierzęcego oraz do znakowania pasz.

Znak graficzny z terminem „wyprodukowane bez stosowania GMO” stosowany będzie do oznakowania produktów pochodzenia zwierzęcego i żywności składającej się z więcej niż jednego składnika, w skład której wchodzi produkt pochodzenia zwierzęcego.

Konieczność rozróżnienia wynika z faktu, że podlegające znakowaniu produkty pochodzenia zwierzęcego takie jak jaja, mięso, mleko i ich przetwory pochodzą od zwierząt lub ze zwierząt karmionych paszami bez GMO ale same nie zawierają modyfikacji genetycznych. Nie można na nich zatem użyć wyrażenia „bez GMO”, gdyż modyfikacji genetycznych nie zawierają produkty pochodzenia zwierzęcego, uzyskane zarówno od zwierząt karmionych paszą GMO, jak i „bez GMO”. Cechą charakterystyczną znakowanych produktów jest zatem sposób ich produkcji i niestosowanie pasz GMO. Producenci żywności pochodzenia zwierzęcego, którzy utrzymują zwierzęta, z których ta żywność będzie pochodzić będą obowiązani udokumentować, jakie pasze były stosowane w procesie produkcji.

Przedstawiając projekt ustawy o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako wolnych od organizmów genetycznie zmodyfikowanych Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wychodzi naprzeciw oczekiwaniom konsumentów, ale ma też świadomość wielkiej odpowiedzialności, która wiąże się z koniecznością podjęcia działań edukacyjnych i informacyjnych towarzyszących wprowadzeniu tych przepisów.

Departament Hodowli i Ochrony Roślin

☎ 22 623 21 51

Zdjęcia: fotolia

¹⁾ Raport „Znakowanie żywności wolnej od GMO propozycja dla Polski”. Raport przygotowany w ramach inicjatywy „Wolne od GMO? Chcę wiedzieć” podczas realizacji projektu „Chcemy wiedzieć – projekt partycypacji obywateli na rzecz wprowadzenia systemu znakowania żywności wolnej od GMO” przez Federację Zielonych – Grupę Krakowską i Instytut Spraw Obywatelskich. Rok 2015.

Znak „wolne od GMO” będzie można znaleźć na żywności pochodzenia roślinnego, ale tylko tej mającej odpowiedniki modyfikowane genetycznie dopuszczone do obrotu na rynku UE (kukurydza, rzepak, soja, burak cukrowy)

Nowe przepisy z zakresu zdrowia roślin

Przeprowadzona na poziomie Unii Europejskiej reforma przepisów dotyczących kontroli urzędowych w łańcuchu żywnościowym objęła swoim zakresem także obszar nadzoru fitosanitarnego.

14 grudnia 2019 r. obowiązująca do tej pory dyrektywa Rady 2000/29/WE z 8 maja 2000 r. w sprawie środków ochronnych przed wprowadzaniem do Wspólnoty organizmów szkodliwych dla roślin lub produktów roślinnych i przed ich rozprzestrzenianiem się we Wspólnocie zostanie zastąpiona przez dwa unijne akty prawne w randze rozporządzenia:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 2016/2031 z 26 października 2016 r. w sprawie środków ochronnych przeciwko agrofagom roślin [...];
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin [...].

Należy podkreślić, że przepisy rozporządzeń obowiązują we wszystkich państwach członkowskich w sposób bezpośredni, bez konieczności implementacji do prawa krajowego.

Przepisy wskazanych wyżej rozporządzeń wychodzą naprzeciw nowym wyzwaniom dla zdrowia roślin, wynikającym m.in. z obserwowanego skracania się czasu transportu towarów i ludzi, intensyfikacji handlu międzynarodowego oraz rozwoju turystyki, zwiększających ryzyko introdukcji na teren Unii Europejskiej nowych agrofagów. Odpowiadają także na zagrożenia powodowane przez zmiany klimatyczne, stwarzające nowe możliwości ekspansji organizmom szkodliwym dla roślin. Z tego powodu najistotniejsze zmiany w odniesieniu do obecnego reżimu fitosanitarnego dotyczyć będą zasad importu towarów z państw trzecich, wzmacniając bezpieczeństwo fitosanitarne Unii Europejskiej, a tym samym Polski.

Rozporządzenie 2016/2031 precyzuje także zasady wydawania paszportów roślin, ustanawiania stref chronionych oraz pozwala na efektywniejsze wyznaczanie priorytetów w zakresie bezpieczeństwa fitosanitarnego Unii Europejskiej.

Jednym z założeń przeprowadzonej reformy było także zapewnienie lepszej relacji przepisów fitosanitarnych z przepisami z zakresu nasiennictwa.

Przepisy wykonawcze do rozporządzenia 2016/2031 określą, podobnie jak przepisy dyrektywy 2000/29/WE, listę agrofagów kwarantannowych dla Unii Europejskiej, podlegających bezwzględnemu obowiązkowi zwalczania, a także listę agrofagów kwarantannowych dla stref chronionych.

Nowością będzie natomiast wyodrębnienie wśród agrofagów kwarantannowych agrofagów priorytetowych, na których koncentrować się będą działania kontrolne służb ochrony roślin państw członkowskich. Obok ukierunkowania kontroli, państwa członkowskie zostaną zobligowane do przyjęcia dla agrofagów priorytetowych planów awaryjnych, a w razie ich wystąpienia – planów zwalczania. Państwa członkowskie prowadzić będą także ćwiczenia symulacyjne, w celu podnoszenia sprawności i skuteczności w eliminacji ewentualnych ognisk występowania tych agrofagów. W ćwiczenia będą mogły być włączane podmioty spoza administracji.

Wszystkie rośliny przeznaczone do sadzenia inne niż nasiona zostaną objęte obowiązkiem zaopatrzenia w paszport roślin

Ponadto, przepisy wykonawcze do rozporządzenia 2016/2031 określą wykaz niekwarentannowych agrofagów regulowanych (regulated non-quarantine pests – RNQP), obejmujący dotychczasowe agrofagi podlegające obowiązkowi zwalczania w przypadku występowania na roślinnym materiale rozmnożeniowym oraz agrofagi jakościowe, określone w przepisach z zakresu nasiennictwa. Przepisy wykonawcze do rozporządzenia 2016/2031 określą także wymagania dla roślinnego materiału rozmnożeniowego w odniesieniu do RNQP – do tej pory sprawy te są regulowane także przepisami z zakresu nasiennictwa.

Jednak przede wszystkim wzmocniony zostanie reżim importowy. Tak jak obecnie, Komisja Europejska określi wykaz towarów, których import jest zabroniony oraz wykaz towarów, które muszą spełniać wymogi szczególne (obecnie wymagania specjalne) – towary te obejmie obowiązek zaopatrzenia w świadectwo fitosanitarne oraz poddania granicznej kontroli fitosanitarnej.

Niezależnie od powyższego, wszystkie rośliny importowane na terytorium Unii Europejskiej będą musiały być zaopatrzone w świadectwo fitosanitarne (niezależnie od towarów, dla których określone zostały wymogi szczególne), o ile na podstawie analizy ryzyka nie zostanie stwierdzone, iż nie jest to konieczne dla zapewnienia bezpieczeństwa fitosanitarnego Unii Europejskiej. Obowiązek zaopatrzenia w świadectwo fitosanitarne nie będzie obejmował zatem następujących owoców:

- ananasów (*Ananas comosus*),
- kokosów (*Cocos nucifera*),
- durianów (*Durio zibethinus*),
- bananów (*Musa*),
- daktyli (*Phoenix dactylifera*).

Wykaz ten określa rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/2019 z 18 grudnia 2018 r. ustanawiające

wiążące tymczasowy wykaz roślin, produktów roślinnych lub innych przedmiotów wysokiego ryzyka w rozumieniu art. 42 rozporządzenia (UE) 2016/2031 i wykaz roślin, dla których nie są wymagane świadectwa fitosanitarne do celów wprowadzenia na terytorium Unii w rozumieniu art. 73 tego rozporządzenia.

Komisja Europejska została także uprawniona do określenia wykazu towarów, których import do Unii Europejskiej będzie zabroniony do czasu przeprowadzenia pełnej analizy, wskazującej czy możliwe jest określenie warunków ich bezpiecznego importu (towary wysokiego ryzyka). Również ten wykaz określa ww. rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2018/2019 z 18 grudnia 2018 r. i zawiera on:

- szereg rodzajów drzew liściastych, przeznaczonych do sadzenia (innych niż nasiona i kultury in vitro), m. in.: *Acer*, *Alnus*, *Castanea*, *Corylus*, *Crataegus*, *Fagus*, *Fraxinus*, *Malus*, *Populus*, *Quercus*, *Salix*, *Tilia*, *Ulmus*, etc.;
- *Ullucus tuberosus*;
- drewno wiązu (*Ulmus*), z obszarów występowania *Saperda tridentata*;
- owoce przepękli (*Momordica*), z obszarów występowania *Thrips palmi*.

Komisja Europejska uzyska także uprawnienia do przyjmowania tymczasowych środków fitosanitarnych wobec towarów, dla których brak jest dostatecznej wiedzy o stwarzanym ryzyku fitosanitarnym.

Zmianom ulegną także zasady rejestracji podmiotów prowadzących działalność objętą przepisami z zakresu zdrowia roślin (przykładowo wymóg ten będzie dotyczył także eksporterów) oraz wydawania paszportów roślin. Obowiązkiem zaopatrzenia w paszport roślin zostaną objęte:

- wszystkie rośliny przeznaczone do sadzenia inne niż nasiona;
- rośliny, produkty roślinne i inne

przedmioty objęte tym obowiązkiem na podstawie przepisów dotychczasowych (załącznik V Część A pkt I dyrektywy 2000/29);

- rośliny, produkty roślinne i inne przedmioty objęte regulacjami szczegółowymi dotyczącymi zwalczania agrofagów;
- nasiona, dla których określono wymagania w zakresie RNQP;
- rośliny, produkty roślinne i inne przedmioty objęte wymaganiami importowymi, pochodzące z państw trzecich.

Co do zasady paszporty roślin wydawać będzie upoważniony podmiot, wyjątkowo służba ochrony roślin państwa członkowskiego. Także ocena zdrowia roślin, produktów roślinnych lub innych przedmiotów, przed zaopatrzeniem ich w paszport roślin, będzie zadaniem podmiotu (chyba, że istnieje podejrzenie występowania agrofaga kwarantannowego, przepisy szczegółowe wskazują, iż kontrole wykonuje służba ochrony roślin, wymagana jest ocena w sąsiedztwie miejsca produkcji).

Wspólne wzory paszportów roślin określiło rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/2313 z 13 grudnia 2017 r. określające specyfikacje dotyczące formatu paszportu roślin służącego przemieszczaniu na terytorium Unii oraz paszportu roślin służącego wprowadzaniu do strefy chronionej i przemieszczaniu w niej.

Obecnie nadal trwają na poziomie europejskim prace nad większością przepisów wykonawczych do rozporządzeń 2016/2031 i 2017/625. Przebieg tego procesu można śledzić na stronach internetowych Komisji Europejskiej, umożliwiających udział w procesie konsultacji publicznych (<https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives>).

Departament Hodowli i Ochrony Roślin

☎ 22 623 21 51

Zdjęcie: fotolia

Soja pod naukową lupą

Soja jest ciepłolubną rośliną dnia krótkiego, której odmiany uprawiane w naszym kraju mogą reagować znacznym wydłużeniem okresu wegetacji, dlatego tak ważne jest testowanie odmian zagranicznych w naszych warunkach. Liczbę doświadczeń odmianowych z soją, począwszy od 2017 r., znacznie zwiększono (do około 40) i rozszerzono na wszystkie rejony kraju.

Duża liczba doświadczeń pozwala na:

- wskazanie najlepszych rejonów dla uprawy soi,
- rekomendację odmian soi najlepiej dostosowanych do uprawy w poszczególnych województwach.

Ze względów użytkowych soja najczęściej zaliczana jest do roślin oleistych, choć botanicznie należy do roślin bobowatych. W porównaniu z gatunkami bobowatych grubonasiennych (bobik, groch siewny, łubin wąskolistny i żółty) liczba spro-

dzanych z zagranicy nieznanymi użytkownikom odmian i oferowanych do sprzedaży jest znacznie większa.

Aktualnie w Krajowym rejestrze (KR) znajdują się już 22 odmiany soi, z których 73% zostało wpisanych w ostatnich trzech latach. Odmiany w KR różnią się m.in. długością wegetacji, co czyni je w różnym stopniu przydatnymi do uprawy w poszczególnych rejonach kraju. W lutym 2019 r. do KR wpisano pięć nowych odmian: jedną bardzo wczesną, dwie wczesne i dwie późne.

W 2018 r. areał plantacji nasiennej soi w Polsce wynosił 1,2 tys. ha, a do oceny polowej zgłoszono aż 35 odmian, o 10 więcej niż w roku poprzednim, wśród nich 23 ze Wspólnotowego katalogu odmian roślin rolniczych (CCA). Materiał siewny wielu odmian soi z CCA jest oferowany na krajowym rynku bez przeprowadzenia jakichkolwiek doświadczeń i określenia przydatności tych odmian do upra-

wy w Polsce. W tej sytuacji istnieje realne ryzyko niepowodzenia uprawy (np. niezadawalający poziom plonowania, zbyt długi okres wegetacji itp.).

Liczba odmian soi badanych w doświadczeniach odmianowych COBORU zdecydowanie wzrosła począwszy od roku 2017. Corocznie testowanych jest około 30 odmian, zarówno z KR jak i z CCA, choć w latach wcześniejszych było ich znacznie mniej (poniżej 10).

W latach 2017 i 2018 badania odmianowe z soją przebiegały w zdecydowanie odmiennych warunkach pogodowych. Rok 2017 można uznać za korzystny pod względem ilości opadów. Natomiast w sezonie wegetacyjnym 2018 w wielu rejonach kraju na wegetację bobowatych grubonasiennych i soi, szczególnie widoczny wpływ miał długotrwały okres suszy wiosenno-letniej i towarzyszące jej wysokie temperatury. Wyraźna

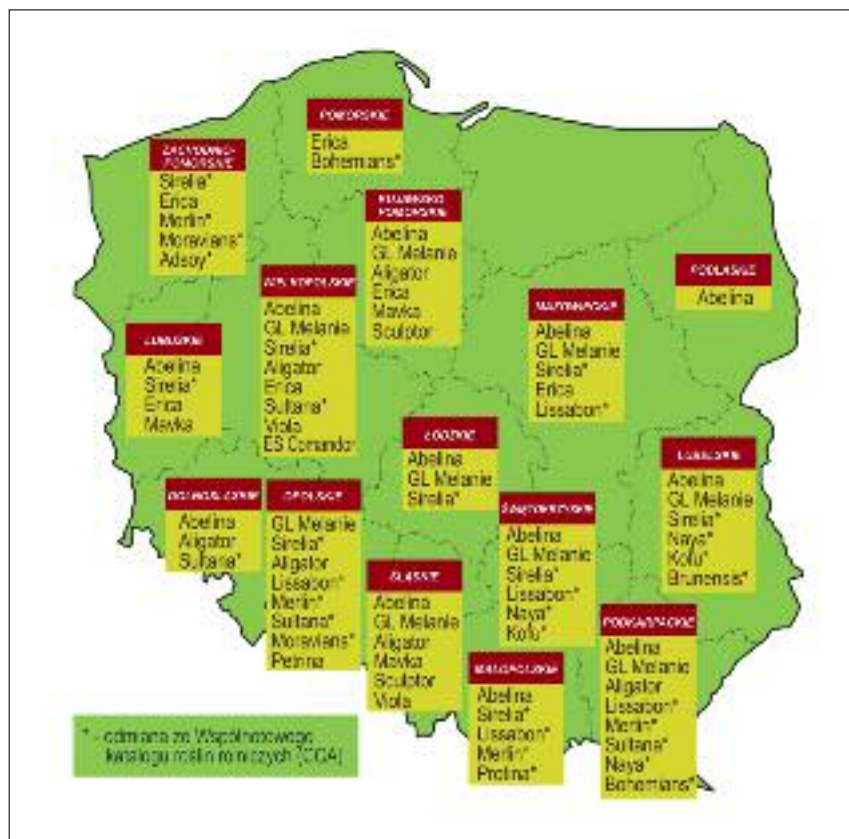

zmiennosc warunków atmosferycznych w poszczególnych latach daje więc możliwość poszukiwania odpowiednich odmian cechujących się stabilnością plonowania. Podobnie jak u bobowatych grubonasiennych, także u soi, stabilność plonowania jest jednym z kluczowych zagadnień wpływającym

wegetacja, tym większe prawdopodobieństwo uzyskania wysokiego plonu, co jednak wiąże się ze wzrostem ryzyka nieuzyskania przez rośliny fazy dojrzałości pełnej. Z tego więc względu szczególne znaczenie mają odmiany średniowczesne, wśród których niektóre nie ustępują plonowaniem odmianom późnym,

lipca wystąpiły w wielu rejonach Polski. Dla pozostałych bobowatych grubonasiennych pojawiły się one już zbyt późno, gdyż ich dojrzewanie było zaawansowane. Mimo, że w późniejszym okresie nadal było bardzo gorąco i sucho, dostępna wilgoć w glebie generalnie pozwoliła soi na właściwy przebieg fazy wiązania strąków i ich dobre wypełnianie. Ogólnie, soja jako roślina ciepłolubna zachowywała dobry wigor, mimo długotrwałych okresów wysokich temperatur. Mimo, że rok 2018 w rolnictwie był bardzo trudny (gorsze plonowanie większości gatunków roślin rolniczych), to w przypadku soi w większości doświadczeń uzyskano średnie plony powyżej 30 dt z ha. Jedynie w niektórych lokalizacjach, zwłaszcza centralnej Polski susza miała na soję negatywny wpływ, wyraźnie redukując plony.

Wyniki doświadczeń (tab. 1, 2) posłużyły do sporządzenia list odmian zalecanych dla soi w poszczególnych województwach (LOZ). Głównym kryterium wpisania odmiany na LOZ jest jej dobra wartość gospodarcza w województwie w co najmniej dwóch kolejnych latach badań, tzn. stabilna i wysoka plenność oraz długość okresu wegetacji pozwalająca na zbiór dojrzałych nasion najpóźniej do końca września, początku października. W roku 2019 takie listy opracowano dla 15 województw, w tym dla większości z nich po raz pierwszy. Badania odmianowe soi będą kontynuowane w bieżącym roku. Wyniki doświadczeń są dostępne na stronie Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych (www.coboru.pl).

Listy odmian soi zalecanych do uprawy na obszarze poszczególnych województw na 2019 r.

na popularność tego gatunku w uprawie. W przypadku soi, poza stabilnym plonowaniem na wysokim poziomie, ogromne znaczenie ma także długość okresu wegetacji, na którą znaczący wpływ ma przebieg pogody.

Wyniki dotychczasowych doświadczeń potwierdzają, że odmiany soi dostępne na polskim rynku nasiennym różnią się znacznie długością okresu wegetacji. Na podstawie uzyskanych wyników, odmiany są grupowane i charakteryzowane pod względem tej cechy. Widoczna jest reguła, że im dłuższa

ale są stabilniejsze i przydatne do uprawy niemalże w całym kraju.

W sezonie wegetacyjnym 2018 bardzo dobrze widoczna była różnica w dynamice rozwoju soi w porównaniu do pozostałych gatunków bobowatych grubonasiennych. Początek kwitnienia roślin soi odnotowywano o ponad dwa tygodnie wcześniej niż w roku 2017. Mimo zróżnicowanych warunków wilgotnościowych, generalnie rośliny soi kwitły długo, nawet około miesiąca. Soja dobrze wykorzystwała opady, które w trzeciej dekadzie czerwca, a zwłaszcza w drugiej dekadzie

Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU) w Słupi Wielkiej
☎ 61 285 23 41

Zdjęcie: fotolia

Tabela 1. Plon nasion i białka oraz długość wegetacji odmian soi. Rok zbioru 2018

Odmiany	Rok wpisu do KR	Plon nasion					Plon białka	Siew-dojrzałość zniwna
		średnio		w rejonach				
				I	II	III		
		dt z ha	dt z ha; % wzorca					
37,6	39,6		35,6	39,0	kg/ha	liczba dni		
bardzo wczesne i wczesne								
Adsoy	CCA	34,0	91	90	92	90	1232	127
Mayrika	CCA	34,3	91	88	92	93	1155	127
Bohemians	CCA	33,4	89	89	91	87	1206	127
Erica	2017	33,1	88	88	90	86	1153	123
Augusta	2002	29,1	77	79	78	76	1019	120
średniowczesne i średniopóźne								
Sirelia	CCA	39,6	105	109	105	104	1337	131
Obelix	CCA	38,8	103	104	101	105	1324	132
Abelina	2016	37,9	101	103	101	100	1289	128
Moravians	CCA	36,9	98	99	100	96	1355	135
Merlin	CCA	36,2	96	101	94	96	1254	128
Silesia	CCA	35,7	95	93	97	93	1260	132
Sculptor	2017	35,9	95	95	96	95	1278	128
SG Anser	CCA	35,0	93	90	95	93	1175	131
Mavka	2013	34,7	92	88	97	90	1116	130
Maja	2017	30,1	80	75	85	77	1077	132
późne								
Acardia	CCA	42,3	113	117	112	111	1393	136
ES Comandor	2018	39,8	106	108	104	106	1428	132
Lissabon	CCA	39,4	105	100	104	109	1365	133
Viola	2018	38,7	103	97	105	105	1386	132
GL Melanie	2017	38,9	103	105	103	103	1313	132
Regina	2018	38,4	102	103	99	105	1407	134
Brunensis	CCA	38,3	102	103	102	102	1379	133
Aligator	2015	37,9	101	104	100	101	1234	134
Sultana	CCA	36,8	98	96	97	100	1357	132
Profina	CCA	34,2	91	95	89	91	1351	135
Madlen	2015	30,4	81	85	84	76	1032	132
bardzo późne								
Coraline	2018	40,4	108	105	106	111	1439	140
Kofu	CCA	39,3	105	109	109	98	1314	141
Naya	CCA	39,6	105	113	106	101	1418	142
Malaga	CCA	39,2	104	103	105	104	1284	139
RGT Shouna	CCA	37,9	101	106	98	102	1314	140
Petrina	2017	37,6	100	104	100	98	1245	138
Korus	CCA	35,4	94	93	94	95	1376	141

CCA- Wspólnotowy katalog odmian roślin rolniczych

Rejon I – woj.: zachodniopomorskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie, podlaskie;

Rejon II – woj.: lubuskie, wielkopolskie, kujawsko-pomorskie, łódzkie, mazowieckie, lubelskie;

Rejon III – woj.: dolnośląskie, śląskie, opolskie, świętokrzyskie, małopolskie, podkarpackie.

Tabela 2. Cechy rolniczo-użytkowe odmian soi. Rok zbioru 2018

Odmiany	Zawartość			Choroby		Wysokość		Wyleganie	Masa 1000 nasion	Równomierność dojrzewania
	białka ogólnego	łuszczu surowego	włókna surowego	bakteryjna plamistość	septorioza	roślin	osadzenia najniższych strąków			
	% s. m.			skala 9°		cm				
bardzo wczesne i wczesne										
Adsoy	39,4	23,4	7,8	7,8	8,2	78	9,9	7,5	195	7,6
Mayrika	36,8	23,7	8,3	7,0	7,5	87	12,3	7,1	174	8,1
Bohemians	38,1	23,1	7,9	7,6	8,1	75	10,7	7,6	230	7,8
Erica	38,4	23,2	7,7	7,6	7,9	73	9,6	7,8	204	8,1
Augusta	38,5	21,9	7,1	6,7	7,3	74	10,0	6,0	158	8,2
średniowczesne i średniopóźne										
Sirelia	37,3	24,4	7,5	7,8	8,1	83	10,5	7,3	204	8,0
Obelix	38,1	23,3	6,9	7,8	8,1	81	11,1	7,9	251	8,1
Abelina	38,1	23,6	8,9	7,3	8,0	87	11,5	7,5	193	8,0
Moravians	39,1	22,6	6,6	7,8	8,1	85	11,4	7,7	220	7,7
Merlin	37,1	24,2	8,0	7,7	7,7	79	10,2	7,9	179	8,0
Silesia	39,8	22,7	7,1	7,7	7,8	85	11,9	7,5	245	7,7
Sculptor	39,2	22,7	8,1	7,7	8,0	87	11,7	6,7	217	8,0
SG Anser	37,5	24,0	8,1	7,6	8,0	85	12,0	8,0	234	7,8
Mavka	36,5	24,0	8,9	7,4	7,7	92	11,8	7,0	206	8,1
Maja	39,8	23,6	7,8	7,7	8,3	81	11,7	6,2	200	7,7
późne										
Acardia	35,6	24,2	7,7	7,7	7,9	84	11,8	8,1	207	7,7
ES Comandor	39,2	22,0	7,2	7,8	8,2	82	11,3	8,0	206	8,0
Lissabon	37,6	23,0	7,2	7,5	8,0	75	10,6	8,3	200	8,0
Viola	38,6	22,6	7,6	8,1	8,4	83	10,3	7,9	179	7,8
GL Melanie	38,2	22,9	6,8	7,9	8,0	83	11,4	8,1	200	8,0
Regina	39,9	22,0	7,1	7,4	7,7	79	10,8	8,0	217	7,8
Brunensis	38,5	22,3	7,3	7,8	8,4	87	10,4	8,1	200	7,7
Aligator	37,2	23,7	7,4	7,7	7,9	80	11,4	8,4	216	7,8
Sultana	39,7	22,8	7,7	7,7	8,2	74	10,6	8,1	204	7,9
Protina	42,8	20,4	6,7	8,0	8,5	85	11,2	8,2	183	7,7
Madlen	38,0	20,9	7,4	7,8	8,4	77	10,4	6,2	185	7,7
bardzo późne										
Coraline	38,3	23,3	8,1	8,0	8,2	90	11,1	7,4	189	7,8
Kofu	37,2	23,4	7,7	8,1	8,3	84	10,5	7,9	204	7,7
Naya	38,6	23,0	7,6	7,8	7,9	79	10,1	8,3	221	7,5
Malaga	36,4	23,0	8,0	7,7	8,3	82	10,8	8,0	218	7,6
RGT Shouna	38,5	23,1	7,8	7,8	8,1	86	11,2	7,8	186	7,6
Petrina	36,7	23,6	8,0	7,6	7,7	80	10,8	7,7	190	7,5
Korus	41,9	21,1	6,9	7,7	8,3	77	10,2	8,6	202	7,7

Uboj z konieczności poza rzeźnią

Uboj z konieczności zwierząt gospodarskich kopytnych poza rzeźnią dotyczy sytuacji, gdy zdrowe zwierzę, np. świnia, owca, koza, krowa, czy koń, ulegnie wypadkowi, np. złamie kończynę, kręgosłup, lub też ulegnie innemu urazowi, który uniemożliwia mu naturalne poruszanie się i tym samym transport do rzeźni. W takiej sytuacji istnieje możliwość uratowania wartości rzeźnej zwierzęcia.

■ Co należy zrobić, gdy zdrowe zwierzę ulegnie wypadkowi?

W pierwszej kolejności należy jak najszybciej wezwać lekarza weterynarii zajmującego się leczeniem zwierząt gospodarskich, który stwierdzi czy zwierzę powinno być leczone, poddane ubojowi z konieczności, czy też uśmiercone.

■ Co należy zrobić, jeżeli wezwany lekarz weterynarii stwierdzi, że zwierzę może być poddane ubojowi z konieczności?

• Należy skontaktować się z najbliższą rzeźnią celem ustalenia, czy istnieje możliwość przyjęcia tuszy i narządów wewnętrznych zwierzęcia poddanego ubojowi z konieczności – tusza zwierzęcia wraz z przynależnymi do niej narządami we-

wnętrznymi musi być przewieziona do rzeźni, gdzie urzędowy lekarz weterynarii dokona badania poubojowego i wyda ocenę przydatności mięsa do spożycia przez ludzi. Wydanie takiej oceny jest warunkiem koniecznym wprowadzenia mięsa na rynek, tj. oferowania do sprzedaży i tym samym uratowania wartości rzeźnej zwierzęcia.

• Należy poddać zwierzę ubojowi z konieczności.

■ Kto może dokonać uboju z konieczności?

Uboj z konieczności powinien być dokonany przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, tj. takie same jak w przypadku uboju zwierząt w rzeźni.

■ W jaki sposób i w jakich warunkach powinien odbyć się ubój z konieczności?

W przypadku uboju zwierząt z konieczności poza rzeźnią posiadacz zwierząt jest zobowiązany do podjęcia wszelkich koniecznych działań, aby jak najszybciej dokonać uboju zwierzęcia, w tym dołożyć starań, aby podczas uboju i działań z nim związanych oszczędzić zwierzętom wszelkiego niepotrzebnego bólu, niepokoju i cierpienia.

Należy spełnić wymagania doty-

czące ochrony zwierząt podczas uboju. Zwierzę powinno być ogłuszone i wykrwawione zgodnie z przepisami określonymi w rozporządzeniu Rady nr 1099/2009 przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje.

Po uboju tusza powinna być wykrwawiona. W miejscu dokonania uboju można również, pod nadzorem wezwanego lekarza weterynarii, usunąć z tuszy żołądek oraz jelita zwierzęcia. Usunięte narządy należy oznakować (w sposób umożliwiający ich identyfikację z daną tuszą) i wraz z tuszą przewieźć do rzeźni.

■ Jakie dokumenty muszą być dostarczone do rzeźni wraz z tuszą i narządami wewnętrznymi zwierzęcia?

Do rzeźni wraz z tuszą i narządami wewnętrznymi zwierzęcia muszą być dostarczone następujące dokumenty:

- oświadczenie rolnika – stwierdzające tożsamość zwierzęcia oraz zawierające informacje na temat weterynaryjnych produktów leczniczych lub innych środków, jakie podawano zwierzęciu lub wobec niego stosowano, z wyszczególnieniem dat podawania i okresów karencji;
- zaświadczenie lekarza weteryna-

rii – stwierdzające korzystny wynik badania przedubojowego, datę i czas przeprowadzenia tego badania, przyczynę dokonania uboju z konieczności oraz informację na temat leczenia, jakiemu poddane było to zwierzę.

■ **W jakich warunkach tusza wraz z narządami wewnętrznymi zwierzęcia powinna być przewieziona do rzeźni?**

Tusza zwierzęcia wraz z przynależnymi do niej narządami wewnętrznymi powinna być przewieziona do rzeźni w warunkach higienicznych i najszybciej jak to możliwe. Jeżeli transport potrwa dłużej niż 2 godziny od chwili dokonania uboju zwierzęcia, należy zapewnić warunki chłodnicze dla przewożonej tuszy i narządów wewnętrznych. W przypadku, gdy warunki klimatyczne na to pozwolą, nie ma konieczności poddawania chłodzeniu tusz i narządów wewnętrznych.

■ **Co się stanie jeśli lekarz weterynarii uzna, że nie może być przeprowadzony ubój z konieczności?**

Lekarz weterynarii może stwierdzić, że zwierzę powinno być leczone, albo uśmiercone. W przypadku gdy podjęta jest decyzja o uśmierceniu zwierzęcia, to:

- uśmiercanie przeprowadza lekarz weterynarii przez podanie środka usypiającego,
- tusza może być:
 - ✓ poddana utylizacji lub
 - ✓ za zgodą urzędowego lekarza weterynarii przeznaczona do skarmiania mięsożernych zwierząt futerkowych (jeżeli chce się uzyskać taką zgodę, należy skontaktować się z powiatowym lekarzem weterynarii).

Ponadto, w przypadku zdrowych zwierząt kopytnych, które uległy wypadkowi, takich jak świnia, owca, koza lub cielę do 6 miesięcy życia, możliwe jest przeprowadzenie uboju zwierzęcia w celu pozyskania mięsa

na własne potrzeby. Przy przeprowadzaniu takiego uboju nie jest konieczna obecność lekarza weterynarii, niemniej jednak pozyskane mięso nie może być oferowane do sprzedaży.

■ **Co należy zrobić, jeśli nie znajdzie się rzeźni, która zgodziłaby się na przyjęcie tuszy wraz z narządami wewnętrznymi zwierzęcia poddanego ubojowi z konieczności?**

W tej sytuacji rolnik może zdecydować się na leczenie zwierzęcia, uśmiercenie go bądź przeprowadzenie uboju w celu pozyskania mięsa na własne potrzeby. Jeśli nastąpi śmierć zwierzęcia, zwłoki należy

W każdym przypadku przeprowadzenia uboju z konieczności należy powiadomić o tym zdarzeniu ARiMR

poddać utylizacji, w tym przypadku koszty utylizacji pokrywa ARiMR.

■ **Czy w każdym przypadku prawidłowo przeprowadzonego uboju z konieczności można zagwarantować, że zostanie uratowana wartość rzeźna zwierzęcia?**

Mięso pozyskane ze zwierzęcia poddanego ubojowi z konieczności, w każdym przypadku poddawane jest badaniu poubojowemu przeprowadzonemu przez urzędowego leka-

rza weterynarii w rzeźni. Badanie to ma na celu dokonanie oceny, czy mięso jest zdatne, czy też niezdatne do spożycia przez ludzi, zanim zostanie wprowadzone na rynek.

Wartość rzeźna zwierzęcia zostanie uratowana w przypadku, gdy tusza zostanie oceniona jako zdatna do spożycia przez ludzi.

Natomiast gdy tusza zostanie oceniona jako niezdatna do spożycia przez ludzi, poddawana jest utylizacji (kto ponosi koszt utylizacji zależy od umowy zawartej pomiędzy rolnikiem a podmiotem prowadzącym rzeźnię) bądź za zgodą urzędowego lekarza weterynarii przeznaczona jest do skarmiania mięsożernych zwierząt futerkowych.

■ **Czy w przypadku uboju z konieczności wymagane jest powiadomienie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa?**

W każdym przypadku przeprowadzenia uboju z konieczności zwierząt z gatunku bydło, owce, kozy lub świnie, konieczne jest powiadomienie o tym zdarzeniu ARiMR. Należy pamiętać, że ubój bydła, owcy, świnii lub kozy należy zgłosić w terminie 7 dni.

Natomiast na terenach objętych restrykcjami w związku z afrykańskim pomorem świń termin na przekazanie informacji wynosi 2 dni w przypadku uboju z konieczności świń.

Wykaz rzeźni przyjmujących zwierzęta po uboju z konieczności poza rzeźnią zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 835/2004 znajduje się na stronie Głównego Inspektoratu Weterynarii (www.wetgiw.gov.pl).

Departament Bezpieczeństwa

Żywności i Weterynarii

☎ 22 623 18 43

Zdjęcia: fotolia

Poland Tastes Good

Polska żywność na międzynarodowych targach

BIOFACH 2019

30 edycja Międzynarodowych Targów BIOFACH 2019 to największa impreza wystawiennicza produktów ekologicznych na świecie. Tematyka targów obejmowała wszystko to, co związane jest z żywnością wyprodukowaną

podmioty reprezentujące sektor rolnictwa ekologicznego, w tym organizacje producentów żywności ekologicznej jak i pojedyncze firmy. Na naszym stoisku prowadzone były pokazy kulinarne z wykorzystaniem polskich certyfikowanych produktów ekologicznych oraz liczne degustacje dla odwiedzających.

W oficjalnym otwarciu naszego stoiska narodowego uczestniczył podsekretarz stanu w MRiRW Ryszard Zarudski

Targi odwiedził również podsekretarz stanu w MRiRW Ryszard Zarudski. Wizyta wiceministra była okazją do rozmów na temat branży produktów ekologicznych, perspektyw handlowych, a także oczekiwań wobec resortu rolnictwa. Podsekretarz stanu uczestniczył także w oficjalnym otwarciu stoiska narodowego zorganizowanego przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. Wiceminister wyraził zadowolenie z coraz większego udziału polskich firm w targach i zapewnił, że ministerstwo otwarte jest na dialog z przedstawicielami sektora ekologicznego w celu wypracowania najlepszych rozwiązań dla dalszego rozwoju branży.

waną metodami ekologicznymi, w tym surowce, półprodukty, komponenty, wyroby gotowe dla przemysłu rolno-spożywczego.

Kilka tysięcy wystawców z całego świata przyjeżdża co roku do Norymbergii (w tym roku prawie 3000 wystawców z 95 państw), aby promować ekologiczną żywność i rolnictwo oraz produkty pochodzenia naturalnego.

Tegoroczna edycja targów odbyła się również z udziałem firm polskich, które przedstawiły ofertę żywności ekologicznej oraz możliwości dynamicznie rozwijającego się polskiego rolnictwa ekologicznego. W trakcie tej edycji na polskim stoisku zaprezentowały się 34

Polskie firmy przedstawiły ofertę żywności ekologicznej oraz możliwości dynamicznie rozwijającego się rolnictwa ekologicznego

Polska obecna jest na targach BIOFACH od roku 2005. Nasz udział ma na celu promowanie wysokiej jakości żywności i walorów tradycyjnej polskiej kuchni,

co wiąże się z upowszechnianiem wizerunku, zwiększeniem rozpoznawalności oraz wzrostem zainteresowania produktami ekologicznymi na arenie międzynarodowej.

TARGI IFE

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi uczestniczyło w marcu w odbywających się w Londynie targach The International Food & Drink Event (IFE).

Polskie sery, produkty mleczne, świeże jabłka, makarony, kawior, napoje i soki owocowe, suszone owoce, jak również słodycze, to produkty spożywcze najwy-

Promocji Mięsa Wołowego i Wieprzowego, organizowane były degustacje dań polskiej wołowiny i wieprzowiny, z wykorzystaniem polskich produktów prezentowanych na stoisku.

Wielka Brytania jest drugim największym odbiorcą polskich produktów rolno-spożywczych. Uczestnictwo w targach IFE 2019 było doskonałą okazją do popularyzacji polskich artykułów rolno-spożywczych, pozyskania nowych rynków zbytu oraz nawiązania nowych kontaktów. Jak zawsze, promocja polskiej żywności odbywała się pod hasłem „Poland Tastes Good”.

Międzynarodowe Targi Spożywcze IFE są jedną z największych imprez sektora rolno-spożywczego w Wielkiej Brytanii oraz trzecią, co do wielkości imprezą tego typu w Europie. Organizatorzy szacują, że w każdej edycji targów bierze udział ponad 1350 wystawców z 60 krajów całego świata.

Polskie stoisko na targach IFE w Londynie

Departament Promocji i Jakości Żywności

☎ 22 623 16 32

Zdjęcia: archiwum MRiRW

szej jakości, z którymi mogli się zapoznać i przy okazji spróbować goście odwiedzający polskie stoisko podczas londyńskich targów. Ponadto uczestnicy wydarzenia mogli uzyskać szczegółowe informacje dotyczące rolnictwa i gospodarki żywnościowej oraz programów wysokiej jakości obowiązujących w Polsce.

Wielką popularnością cieszyły się również pokazy kulinarne prezentujące polskie specjały. Podczas każdego dnia targowego na stoisku Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, we współpracy z Funduszami

Pokazy kulinarne prezentujące nasze specjały cieszyły się wielką popularnością

Moc atrakcji, bezmiar wrażeń

Turystyczna promocja polskiej wsi w Berlinie

DAS POLNISCHE DORF – pod takim hasłem Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, trzeci rok z rzędu, zorganizowało promocję produktów turystyki wiejskiej i agroturystyki na Polskim Stoisku Narodowym podczas Międzynarodowych Targów Turystycznych ITB 2019 w Berlinie. Targi ITB to jedna z największych imprez turystycznych na Świecie i tym samym najważniejsze wydarzenie dla przedstawicieli z branży oraz atrakcja dla tysięcy zwiedzających.

Pomiędzy 6 a 10 marca 2019 r., w 26 halach ponad 10 tys. wystawców prezentowało swoją ofertę turystyczną na stoiskach narodowych ze 181 krajów i regionów. Polska Organizacja Turystyczna przygotowała nowe Polskie Stoisko Narodowe, w którego inau-

guracji uczestniczyła Anna Krupka, sekretarz stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki. Polscy wystawcy prezentowali się na łącznej powierzchni 752 m². Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w ramach projektu „Odpoczywaj na wsi”, dysponowało powierzchnią 12 m², promując niecodzienną atmosferę i autentyczność polskiej wsi w formule 3E, tj. poprzez edukację, rozrywkę i emocje.

Na stoisku DAS POLNISCHE DORF odwiedzający mieli niepowtarzalną okazję zapoznać się z szeroką ofertą gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych oraz gospodarstw ekologicznych, a także innych rekomen-

dowanych miejsc wypoczynku na polskiej wsi. Mogli wybierać spośród wielu sprawdzonych ofert i poznawać wieś z wielu stron: aktywnie, edukacyjnie, tradycyjnie, naturalnie i kulinarnie. Trzeba wyraźnie podkreślić, że oferta turystyczna polskiej wsi to znacznie więcej niż tylko sen i posiłki poza miastem. To cały wachlarz rozwią-

zań, pomysłów, scenariuszy i propozycji adresowanych do szerokiego grona odbiorców. Odpoczywając na polskiej wsi jest czas na aktywność, kontakt z naturą, poznanie tradycji, praktyczną naukę o tym, jak wygląda lub wyglądało dawniej życie na wsi i oczywiście na degustację specjałów polskiej kuchni.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi kształtując politykę rozwoju funkcji turystycznych na obszarach wiejskich, szczególne znaczenie przykładu do budowania pozytywnego wizerunku polskiej wsi. Zamierzeniem jest, aby polska turystyka wiejska i agroturystyka była utożsamiana z urozmaiconym wypoczynkiem i produktami „szytymi

Polskie Stoisko Narodowe na Międzynarodowych Targach Turystycznych ITB 2019 w Berlinie

Polskie stoisko zapraszało do odkrywania naszej różnorodności krajobrazowej, kulinarnej i historycznej

na miarę”. Dlatego eksponowana jest unikalności oraz różnorodności ofert, której nie znajdzie się w propozycjach turystyki masowej. Jednak, aby turysta zagraniczny dotarł do produktów turystyki wiejskiej, w tym w szczególności do gospodarstw agroturystycznych, i mógł je wyróżnić z morza innych obiektów, potrzebne są jedyne w swoim rodzaju „magnesy”. Ich prezentacja przyczynia się do podnoszenia rangi turystyki wiejskiej i agroturystyki w kształtowaniu światowej świadomości o rolnictwie, gospodarce rolno-spożywczej oraz dziedzictwie kulturowym polskiej wsi.

Do odkrywania różnorodności krajobrazowej, kulinarnej i historycznej polskiej wsi, a także poznania jej społeczności, w tym roku we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi zapraszała trójka laureatów konkursu „Na wsi najlepiej – 12 dobrych praktyk w turystyce wiejskiej”.

Na „Wypoczynek u rolnika” zapraszała staropolską gościnnością Zagroda Edukacyjna „Ziołowy Dzbanek” (<http://ziolowydzbanek.pl>). Państwo Ewa i Waldemar Nisiewicz opowiadali zainteresowanym nie tylko o pokojach przygotowanych specjalnie dla gości, ale

też o atrakcjach w Chacie Zielarskiej, Wiacie Garncarskiej, ziołowym ogrodzie czy mini zoo. Czas spędzony w zagrodzie jest bowiem pełen czarów i niesamowitości, a zdobyte umiejętności otwierają drzwi do nowych inspiracji i pomysłów. Odwiedzający mogli się o tym przekonać osobiście. Wzrok bowiem przyciągały lalki motanki a co odważniejszy, biorąc udział w warsztatach, mogli sami wykonać techniką motania słowiańskie lalki dobrych intencji.

Z kolei „Wypoczynek na wsi” prezentowała Agroturystyka „Malowane Wierchy” (<http://www.malowanewierchy.pl>) – miejsce, w którym jest wszystko, czym powinien się charakteryzować dobry obiekt agroturystyczny – kameralność, lokalna kuchnia i kontakt ze zwierzętami hodowanymi. Oferta Państwa Sylwii i Alberta Pach skierowana jest do gości, którzy poszukują czegoś więcej niż noclegu – piękniej przyrody, niespotykanych krajobrazów, oryginalnej kultury łemkowskiej i aktywnego wypoczynku. Specjalnością „Malowanych Wierchów” są bowiem pakiety pobytowe – na Wielkanoc, Boże Narodzenie, Boże Ciało, Majówkę, wakacje, grzybobranie czy ferie zimowe. Goście mogą spodziewać się specjalnego programu i kuchni dostosowanej do świąt i pory roku.

Państwo Ewa i Waldemar Nisiewicz prezentujący ofertę Zagrody Edukacyjnej „Ziołowy Dzbanek”

Pani Sylwia Pach prezentująca ofertę Agroturystyki „Malowane Wierchy”

Dużym zainteresowaniem cieszyła się również „Oferta wypoczynkowa turystyki wiejskiej” prezentowana przez „Lawendową Osadę i Zagrodę Edukacyjną Lawendowej Osady” (<http://lawendowaosada.pl>). W tym certyfikowanym ekologicznym gospodarstwie Państwo Barbara i Bartosz Idczak, uprawiają pierwsze i największe pole lawendy na Pomorzu, a także jedno z największych w Polsce. Rośnie tu ponad 20 różnych odmian lawendy, różniących się pokrojem krzewu i kwiatu oraz kolorem kwiatów czy liści. Dzięki temu gospodarze stosują je zarówno w żywności, kosmetykach, jak i wielu innych produktach. Woń suszonej lawendy, ozdobne wianki, syrop lawendowy, hydrolat lawendowy, woreczki z suszem oraz alembik sprawiały, że odwiedzający targi ITB mogli przeżyć kulinarno-alchemiczną podróż do Lawendowej Osady.

Dużą atrakcją dla gości Polskiego Stoiska Narodowego były również wizytówkowa loteria fantowa oraz degustacja polskich przekąsek i napojów podczas HAPPY HOURS w dniu 7 marca 2019 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi było fundatorem drobnych upominków, natomiast Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie oraz „Lawendowa Osada” zasponsorowali weekendowe vouchery pobytowe. Podczas tego wieczoru Polskie Stoisko Narodowe odwiedziło około 250 osób – w tym dziennikarzy i touroperatorów z rynku niemieckiego. Tym samym była to kolejna okazja do promocji produktów turystyki wiejskiej podczas Międzynarodowych Targów Turystycznych ITB 2019.

Polska wieś jest jak skarb, który jest na wyciągnięcie ręki oferując moc atrakcji – bezmiar wrażeń i energię spokoju. Tu bowiem łączy się tradycja i nowoczesność, piękno natury i oryginalność stylów oraz spokój i energia. Kto zatem chce poznać, zrozumieć Polskę, ten musi wyruszyć na wieś. To właśnie tam najlepiej widać jej kulturalne bogactwo i regionalne zróżnicowanie. Wszystkich, którzy szukają ciekawej oferty zapraszamy do gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych oraz gospodarstw ekologicznych, a także innych rekomendowanych miejsc wypoczynku na polskiej wsi. Szczegółowy harmonogram imprez targowych i plenerowych, podczas których MRiRW organizuje stoisko „Odpoczywaj na wsi”, a także turystyczną ofertę polskiej wsi oraz liczne materiały informacyjne odnaleźć można na stronie: www.odpoczywajnawsi.pl.

Zapraszamy!

Departament Spraw Społecznych i Oświaty Rolniczej

☎ 22 623 15 75

Zdjęcia: Katarzyna Orzechowska, Sylwia Pach

Do „Lawendowej Osady” zapraszali państwo Barbara i Bartosz Idczak

Aplikacja eWniosekPlus

Pytania i odpowiedzi

Od 15 marca ARiMR przyjmuje wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich oraz płatności obszarowych z PROW 2014-2020 za pomocą aplikacji eWniosekPlus. Prezentujemy najczęściej zadawane pytania i wskazówki dotyczące logowania w aplikacji.

Kiedy i w jaki sposób będzie można założyć konto do aplikacji eWniosekPlus, czy konto trzeba założyć na stronie ARiMR?

Uzyskanie dostępu do aplikacji (zakładanie konta), zgodnie z obowiązującymi przepisami, odbywa się w formie elektronicznej w aplikacji eWniosekPlus dostępnej na stronie internetowej ARiMR (www.arimr.gov.pl).

Przed każdorazowym rozpoczęciem pracy w aplikacji eWniosekPlus zalecane jest wyczyszczenie ostatniej historii w przeglądarce internetowej.

Użytkownik posiadający konto

wprowadza login i hasło i wybiera opcję *Zaloguj się*.

Uwaga! Dla kont zakładanych w aplikacji eWniosek przed rokiem 2017 loginem nie jest numer producenta. W przypadku braku konta należy wybrać opcję *Zarejestruj się*.

W celu założenia konta należy podać trzy dane weryfikacyjne:

- Numer producenta, który będzie również loginem rolnika;
- 8 ostatnich cyfr numeru rachunku bankowego (numer rachunku bankowego zgodny z numerem w ewidencji producentów);

- Wyplacaną kwotę (jest to kwota z ostatniego przelewu otrzymanego z ARiMR, zrealizowanego w poprzednim roku kalendarzowym – tj. w roku 2018).

W przypadku kilku przelewów danego dnia wpisujemy kwotę największego.

W przypadku braku płatności w roku 2018 należy wprowadzić wartość 0.

Nie mogę zalogować się do aplikacji eWniosekPlus, pojawia się komunikat o tym, że hasło jest nieprawidłowe lub komunikat mówiący o tym, że konto jest zablokowane.

W takiej sytuacji, należy skorzystać z opcji *Nie pamiętam hasła*. W przypadku, gdy rolnik nie pamięta hasła do konta lub konto zostało zablokowane, należy wybrać opcję *Nie pamiętasz hasła?* Konto

jest automatycznie blokowane po trzykrotnym wpisaniu błędnego hasła.

W celu ustalenia nowego hasła/odblokowania konta należy podać login do aplikacji. W kolejnym oknie w celu weryfikacji tożsamości należy podać dane weryfikacyjne:

- 8 ostatnich cyfr numeru rachunku bankowego (numer rachunku bankowego zgodny z numerem w ewidencji producentów);
- Wypłatą kwotę (jest to kwota z ostatniego przelewu otrzymanego z ARiMR, zrealizowanego w poprzednim roku kalendarzowym – tj. w roku 2018 (w przypadku kilku przelewów danego dnia wpisujemy kwotę największego). W przypadku

Zakładanie konta odbywa się w formie elektronicznej w aplikacji eWniosekPlus dostępnej na stronie internetowej ARiMR

braku płatności w roku 2018 należy wprowadzić wartość 0;

- Po wprowadzeniu prawidłowych danych weryfikacyjnych należy wybrać opcję *Weryfikuj*;
- Aplikacja przechodzi do okna *Ustawianie nowego hasła*. Należy ustawić nowe hasło.

Co zrobić jeżeli podczas zakładania konta do aplikacji, po wpisaniu danych pojawia się komunikat informujący o tym, że konto już istnieje i należy użyć dotychczasowych danych do logowania, których nie pamiętam?

W przypadku, gdy konto do aplikacji zostało założone we wcześniejszych kampaniach poprzez złożenie wniosku papierowego o nadanie loginu i kodu dostępu w biurze powiatowym ARiMR, to loginem nie jest numer producenta a numer wygenerowany przez system podczas zakładania konta. Jeżeli rolnik nie pamięta takiego loginu, to w celu jego uzyskania należy zgłosić się do odpowiedniego biura powiatowego ARiMR. Dla beneficjentów, którzy uzyskali dostęp do aplikacji e-Wniosek w kampanii 2017 bądź aplikacji eWniosekPlus w kampanii 2018, loginem jest numer producenta.

Panel logowania do aplikacji eWniosekPlus

ARiMR przypomina: wypalanie traw grozi utrata dopłat

Wraz z nadejściem wiosny rozpoczął się sezon na wypalanie traw na łąkach i nieużytkach rolnych. Jest to proceder, który w znacznym stopniu obniża wartość plonów, jest zabójczy dla przyrody i niebezpieczny dla człowieka.

gać, aby móc ubiegać się o płatności bezpośrednie oraz płatności obszarowe z PROW 2014-2020. W przypadku stwierdzenia wypalania traw przez rolnika ARiMR może

■ Pozytywne skutki to mit

Praktyka wypalania traw wiosną spowodowana jest pokutującym od wieków błędnym przekonaniem, jakoby prowadziła ona do użyczenia gleby. Ma to przynieść bujniejszy odrost młodej trawy, a tym samym większe korzyści ekonomiczne dla rolnika. Nic bardziej błędnego. Badania naukowe wskazują jednoznacznie, iż nawet jednorazowe wypalenie trawy może spowodować obniżenie wartości plonów od 5 do 8 proc. Podczas pożaru temperatura gleby podnosi się do ok. 1000 st. C., co skutkuje śmiercią żyjących w niej zwierząt, zniszczeniem warstwy próchnicy oraz mikroorganizmów odpowiadających za równowagę biologiczną. Po przejściu pożaru gleba staje się jałowa i potrzebuje nawet kilku lat, aby powrócić do plonów sprzed pożaru.

■ Kary do 5 tys. zł grzywny i nawet 10 lat więzienia

Zakaz wypalania traw określony został w ustawach o ochronie przyrody oraz o lasach. Za tego rodzaju wykroczenie Kodeks wykroczeń przewiduje karę aresztu, nagany lub grzywny, której wysokość może wynieść nawet 5 tys. zł. Jeśli jednak w wyniku podpalenia trawy dojdzie do pożaru,

Jeśli stwierdzone zostanie uporczywe wypalanie traw, Agencja może pozbawić rolnika całej kwoty płatności bezpośrednich za dany rok

który spowoduje zagrożenie zdrowia lub życia wielu osób albo mienia wielkich rozmiarów, wtedy sprawa – zgodnie z zapisami Kodeksu karnego – podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

W zeszłym roku odnotowano ponad 48 tys. pożarów traw na łąkach i nieużytkach rolnych, w wyniku których śmierć poniosło 8 osób.

■ Wypalasz trawę? Możesz stracić dopłaty

Oprócz sankcji karnych za wypalanie traw grożą również dotkliwe kary, które nakładać może Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Zakaz wypalania gruntów rolnych jest jednym z warunków, które rolnicy zobligowani są przestrze-

nałożyć karę finansową zmniejszającą wszystkie otrzymywane przez daną osobę płatności o 3 proc. W zależności od stopnia winy rolnika kara ta może zostać obniżona do 1 proc., bądź zwiększona do 5 proc. Jeszcze wyższe kary przewidziane są dla rolników, którzy świadomie wypalają grunty rolne – muszą oni liczyć się z obniżeniem płatności nawet o 20 proc. Agencja może również pozbawić rolnika całej kwoty płatności bezpośrednich za dany rok, jeśli stwierdzone zostanie uporczywe wypalanie przez niego traw.

Modernizacja gospodarstw rolnych w obszarach A, B, C

Trwa nabór wniosków

Od 29 marca do 27 maja 2019 r. rolnicy mogą ubiegać się o pomoc na inwestycje w Modernizację gospodarstw rolnych związane z produkcją psziąt (obszar A), produkcją mleka krowiego (obszar B) czy produkcją bydła mięsnego (obszar C).

■ Kto może ubiegać się o pomoc?

Pomoc przyznaje się rolnikowi, jeżeli m.in.:

- jest posiadaczem samoistnym lub zależnym: gospodarstwa rolnego, obejmującego co najmniej 1 ha i nie więcej niż 300 ha gruntów ornych, sadów, łąk trwałych, pastwisk trwałych, gruntów rolnych zabudowanych, gruntów pod stawami lub gruntów pod rowami, lub nieruchomości służącej do prowadzenia produkcji w zakresie działów specjalnych produkcji rolnej;
- w gospodarstwie, którego jest posiadaczem, prowadzi w celach zarobkowych działalność rolniczą

w zakresie produkcji zwierzęcej lub roślinnej, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb, i działalność ta nie jest prowadzona w celach naukowo-badawczych;

- ma nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, przy czym w przypadku rolnika będącego współnikiem spółki cywilnej pomoc jest przyznawana, jeżeli numer identyfikacyjny został nadany spółce.

O pomoc mogą ubiegać się rolnicy, których gospodarstwa mają określoną wielkość ekonomiczną:

- w przypadku inwestycji związanej z obszarem rozwój produkcji psziąt wielkość ekonomiczna gospodarstwa musi być nie mniejsza niż 10 tys. euro i nie większa niż 250 tys. euro;
- jeżeli rolnik planuje inwestycje związane z produkcją mleka kro-

wiego czy bydła mięsnego wielkość ekonomiczna gospodarstwa nie może być mniejsza niż 10 tys. euro i nie większa niż 200 tys. euro.

Wysokość wsparcia finansowego w okresie realizacji programu, na jednego 900 tys. zł a w obszarach B i C 500 tys. zł

W przypadku inwestycji związanej z rozwojem produkcji psziąt wielkość ekonomiczna gospodarstwa musi być nie mniejsza niż 10 tys. euro i nie większa niż 250 tys. euro

Jeżeli rolnik planuje inwestycje związane z produkcją mleka krowiego lub bydła mięsnego, wielkość ekonomiczna gospodarstwa nie może być większa niż 200 tys. euro

beneficjenta i na jedno gospodarstwo wynosi w obszarze A maksymalnie

Wyjątek stanowią gospodarstwa osób wspólnie wnioskujących. W takim przypadku wielkość ekonomiczna pojedynczego gospodarstwa może być mniejsza od 10 tys. euro, przy czym suma wielkości ekonomicznej wszystkich gospodarstw musi wynosić co najmniej 15 tys. euro, a po zrealizowaniu inwestycji, wielkość ekonomiczna gospodarstwa każdego z wspólnie wnioskujących rolników osiągnie wartość co najmniej 10 tys. euro.

■ W jakiej formie przyznawane jest wsparcie?

Wsparcie przyznawane jest w postaci dofinansowania poniesionych kosztów na realizację danej inwestycji. Poziom dofinansowania wynosi standardowo 50% poniesionych kosztów kwalifikowalnych. Może on być wyższy i wynieść 60%, ale tylko w przypadku gdy o pomoc ubiega się młody rolnik lub gdy wniosek o wsparcie składa wspólnie kilku rolników.

■ Jaka jest wysokość wsparcia finansowego?

Pomoc przyznaje się i wypłaca do wysokości limitu, który w okresie realizacji programu, na jednego beneficjenta i na jedno gospodarstwo, wynosi maksymalnie 500 tys. zł (jedynie w obszarze rozwój produkcji prosiąt wynosi 900 tys. zł), z zastrzeżeniem, iż na inwestycje niezwiązane bezpośrednio z budową, modernizacją budynków inwentarskich, w tym ich wyposażaniem, lub adaptacją innych istniejących w gospodarstwie budynków na budynki inwentarskie, w tym ich wyposażaniem, lub budową lub modernizacją magazynów paszowych w gospodarstwach, w których jest prowadzona produkcja zwierzęca, w tym ich wyposażaniem wynosi 200 tys. zł.

Limity wymienione powyżej, nie łączą się. Limity 500 tys. zł oraz 900 tys. zł uwzględniają po-

moc finansową przyznaną lub wypłaconą na operację typu „Restrukturyzacja małych gospodarstw” w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw” objętego PROW 2014-2020.

■ Gdzie złożyć wniosek?

Wnioski o przyznanie pomocy przyjmują oddziały regionalne ARiMR właściwe ze względu na miejsce realizacji inwestycji. Można je również złożyć za pośrednictwem biura powiatowego ARiMR, należącego do takiego OR. Dokumenty aplikacyjne można składać osobiście, przez upoważnioną osobę lub przesyłką rejestrowaną, nadaną na adres właściwego OR ARiMR w placówce pocztowej. W przypadku osób wspólnie ubiegających się o pomoc wniosek należy złożyć w oddziale regionalnym ARiMR właściwym ze względu na położenie ich gospodarstw. Jeżeli gospodarstwa tych osób są położone na obszarze więcej niż jednego województwa, wniosek składa się w tym województwie, w którym jest położona największa część tych gospodarstw.

Biuro Prasowe
☎ 22 318 40 90

Zdjęcia: fotolia

Posadź las, weź pieniądze z PROW

ARiMR rozpocznie 1 czerwca nabór wniosków o *Wsparcie na zalesianie i tworzenie terenów zalesionych z PROW 2014-2020*. Wnioski będzie można składać do 31 lipca 2019 r. w biurach powiatowych ARiMR właściwych ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę podmiotu ubiegającego się o wsparcie.

■ Kto może ubiegać się o pomoc?

Wsparcie skierowane jest do rolników (osób fizycznych lub prawnych), którzy są właścicielami lub współwłaścicielami gruntów przeznaczonych do zalesienia lub grunty te stanowią własność małżonka.

O pomoc może wnioskować rolnik, któremu został nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

Beneficjentem mogą być również jednostki samorządu terytorialnego i jednostki organizacyjne gmin, powiatów oraz województw.

■ W jakiej formie przyznawane jest wsparcie?

Wsparcie na zalesienie to jednorazowa, zryczałtowana płatność, która ma zrekompensować koszty wykonania zalesienia oraz jego ochronę. Jej wysokość zależy

od rodzaju sadzonek, gruntu, nachylenia terenu oraz wyboru sposobu zabezpieczenia uprawy leśnej.

■ Gdzie należy złożyć wniosek?

Wnioski o przyznanie wsparcia na zalesienie należy składać w biurach powiatowych Agencji, właściwych ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę wnioskodawcy.

■ Jakie są kryteria wyboru operacji?

Na etapie weryfikacji wniosków o przyznanie wsparcia na zalesienie weryfikowane są kryteria wyboru operacji, za spełnienie których można uzyskać odpowiednią liczbę punktów.

W przypadku, gdy grunty przeznaczone do wykonania zalesienia przynajmniej w części:

- są zlokalizowane na korytarzach ekologicznych położonych na ob-

szarze Natura 2000 określonych w planie ochrony lub planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 – można otrzymać 14 pkt.;

- są zlokalizowane na obszarach zagrożonych erozją wodną określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9 marca 2015 r. w sprawie norm w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska – można otrzymać 12 pkt.;

- przylegają do śródlądowych wód powierzchniowych – można otrzymać 10 pkt.;

- są gruntami o nachyleniu terenu powyżej 12° – można otrzymać 8 pkt.;

- przylegają do lasu lub obszaru zalesionego – można otrzymać 7 pkt.;

- są położone na glebach V, VI lub VIz klasy bonitacyjnej – można otrzymać 6 pkt.;

- położone są na obszarach ONW, wyznaczonych w ramach PROW 2007-2013 – można otrzymać 5 pkt.;

- są położone w województwie o lesistości poniżej 30% – można otrzymać 4 pkt.

W pierwszej kolejności pomoc przysługuje tym beneficjentom, któ-

rych wnioski uzyskały największą liczbę punktów, z tym że minimalny próg punktacji wynosi 6 pkt.

W przypadku uzyskania takiej samej liczby punktów, w pierwszej kolejności pomoc przysługuje temu podmiotowi, którego grunty przynajmniej w części są położone w gminie o większych potrzebach i preferencjach zalesieniowych według wariantu III – środowiskowego, określonego w Krajowym Programie Zwiększania Lesistości zatwierdzonym przez Radę Ministrów na podstawie art. 14 ust. 2a

ustawy z 28 września 1991 r. o lasach. Syntetyczny wskaźnik określa potrzeby i preferencje zalesieniowe, im wyższy wskaźnik tym wyższa potrzeba i preferencja zalesieniowa.

Jeżeli na podstawie powyższych kryteriów wyboru operacji nie można ustalić kolejności przysługiwania pomocy, w pierwszej kolejności pomoc ta przysługuje temu podmiotowi, który ubiega się o przyznanie tej pomocy w niższej wysokości.

Powyższe kryteria mają również zastosowanie do gruntów z sukce-

sją naturalną, na których nie było wymagane dolesienie.

Ponadto do zalesionych gruntów rolnik może otrzymać premię pielęgnacyjną (przez 5 lat) oraz premię zalesieniową (przez 12 lat). Do otrzymania tej formy pomocy nie są uprawnione jednostki samorządu terytorialnego i jednostki organizacyjne gmin, powiatów oraz województw.

Biuro Prasowe
☎ 22 318 40 90
Zdjęcie: fotolia

Zainwestują w małe przetwórstwo

łącznie 747 wniosków o dofinansowanie inwestycji w tzw. małe przetwórstwo wpłynęło do ARiMR w zakończonym 1 marca naborze. Ostateczna liczba rolników, którzy ubiegają się o takie wsparcie, będzie znana, gdy do Agencji dotrą wszystkie wnioski przesłane pocztą.

Rolnicy, którzy zdecydowali się na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie przetwórstwa, złożyli 416 wniosków. Z kolei 331 wniosków złożyli rolnicy prowadzący lub podejmujący prowadzenie działalności przetwórczej i sprzedaży produktów przetworzonych w ramach rolniczego handlu detalicznego. Dla pierwszej grupy rolników limit wsparcia wynosi do 500 tys. zł, dla drugiej – do 100 tys. zł.

W tym roku zwiększono kwotę dofinansowania i rozszerzono grono osób, które mogły skorzystać z takiego wsparcia. Pomoc w ramach Wsparcia inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi i ich rozwój, finansowanego

z budżetu PROW 2014-2020, przyznawana jest w formie refunda-

cji do 50 proc. kosztów na realizację inwestycji służących przetwórstwu m.in. mleka, mięsa, owoców i warzyw, zbóż i ziemniaków.

Biuro Prasowe
☎ 22 318 40 90
Zdjęcie: fotolia

Pomoc w ramach „Wsparcia inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych...” przyznawana jest na realizację inwestycji służących m.in. przetwórstwu warzyw i owoców

Wsparcie rynku produktów pszczelich

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w ramach ustawowych zadań realizuje działania wspierające branżę pszczelarską. Wypłaca on środki finansowe dla uczestników mechanizmu Wspólnej Polityki Rolnej „Wsparcie rynku produktów pszczelich”, a wkrótce uruchomi portal, który będzie ostrzegał pszczelarzy o opryskach środkami ochrony roślin.

środków. Refundacji podlegają całkowite lub częściowe, w zależności od kierunku wsparcia, koszty netto poniesione na realizację działań określonych w Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa przez podmioty uprawnione czyli związki

Wsparcie branży pszczelarskiej jest stosowane w Unii Europejskiej od 1997 r. Jest to ważny element wspólnej polityki rolnej. Dofinansowanie przez Komisję Europejską działań państw członkowskich na rynku produktów pszczelich podyktowane jest potrzebą rozwoju terenów wiejskich, ujednoczenia warunków produkcji i zbytu, a także utrzymania równowagi ekologicznej. Wsparcie finansowe dla pszczelarzy zapobiega rozdrobnieniu produkcji i handlu miodem, zwalcza warrozę oraz równoważy popyt na miód z jego podażą.

Zgodnie z unijnymi zasadami współfinansowanie z budżetu UE może stanowić do 50% wydatkowanych

W ramach sezonu 2018/2019 do KOWR wpłynęło 377 projektów na realizację działań określonych w Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa

pszczelarskie, stowarzyszenia pszczelarzy, zrzeszenia pszczelarzy, spółdzielnie pszczelarskie. O dofinansowanie mogą ubiegać się także grupy producentów rolnych w zakresie działalności pszczelarskiej oraz organizacje producentów. Końcowymi odbiorcami wsparcia rynku produktów pszczelich są gospodarstwa pasieczne posiadające weterynaryjny numer identyfikacyjny lub pasieki wpisane do rejestrów prowadzonych przez powiatowych lekarzy weterynarii.

Dofinansowaniem może być objęta pomoc techniczna skierowana do pszczelarzy i organizacji pszczelarzy, zwalczanie inwazji paszoków i chorób pszczół, w szczegól-

a także poprawę jakości produktów i ich skuteczne pozycjonowanie na rynku.

W sezonie 2017/2018 do KOWR zostało złożonych 389 wniosków o refundację. Dla 387 wniosków dokonano wypłat na kwotę prawie 24,5 mln zł (po 50% z budżetu unijnego i krajowego). Dwa wnioski o refundację kosztów zakupu leków do zwalczania warrozy zostały odrzucone.

W ramach sezonu 2018/2019 złożono do KOWR 377 projektów na realizację działań określonych w Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa. Po rozpatrzeniu projektów i koniecznym podziale do-

Do 5 marca br. 86 podmiotów uprawnionych podpisało łącznie 374 umowy na realizację działań określonych w Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa oraz wpłynęły 4 wnioski o refundację kosztów poniesionych na przeprowadzone szkolenia.

KOWR, w drugim kwartale br., planuje uruchomienie portalu www.eRolnik.gov.pl, a usługa powiadamiania pszczelarzy o prowadzonych w okolicach pasiek opryskach środkami ochrony roślin będzie jedną z pierwszych udostępnionych. Zgodnie z założeniami informacja o zamiarze stosowania środków ochrony roślin będzie wprowadzana przez producentów rolnych mających zamiar prowadzić opryski w określonym czasie. Każdy zarejestrowany na portalu hodowca pszczół będzie miał możliwość otrzymania alertów za pomocą darmowych wiadomości tekstowych (sms) o planowanych w jego okolicy opryskach określonymi środkami ochrony roślin. Alert będzie sprofilowany geograficznie i czasowo w stosunku do umiejscowienia pasieki oraz prowadzonego oprysku.

Planowany do uruchomienia przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa portal www.eRolnik.gov.pl ma wypełnić jeden z celów strategicznych KOWR – rozwój e-usług dla sektora rolnego. Strona będzie główną platformą wymiany informacji pomiędzy Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa a rolnikami. Docelowo będzie umożliwiała m.in. wsparcie produkcji rolnej poprzez udostępnienie informacji dedykowanych dla użytkowników i składanie elektronicznych wniosków do KOWR. Portal będzie także zintegrowany z wężłem krajowym login.gov.pl.

Departament Interwencji Rynkowych

☎ 22 376 71 09

Zdjęcia: fotolia

Zestawienie wniosków o refundację złożonych do KOWR w sezonie 2017/2018

Działanie	Ilość wniosków o refundację	Ilość wniosków o refundację wypłacone	Wypłacone kwoty PLN
Szkolenia	49	49	672 960,7
Warroza	87	85	7 664 122,62
Gosp. wędrowna	60	60	955 417,75
Analiza laborat	23	23	66 102,33
Zakup pszczół	83	83	3 585 518,99
Sprzęt pszczelarski	87	87	11 537 275,70
Suma	389	387	24 481 398,15

ności warrozy czy ułatwienie prowadzenia gospodarki wędrownej. Wsparcie może być przeznaczone także na środki do zasiedlania uli,

stępnych środków przez Komisję dokonującą wyboru projektów, do realizacji przyjęto 377 projektów na kwotę prawie 25,5 mln zł.

Zestawienie projektów przyjętych do realizacji w sezonie 2018/2019

Działanie	Liczba przyjętych do realizacji projektów	Ilość złożonych wniosków o refundację
Przeprowadzenie szkoleń i konferencji	46	4
Zakup leków do zwalczania warrozy	84	0
Zakup urządzeń do prowadzenia gospodarki wędrownej	52	0
Wykonanie analiz jakości miodu	29	0
Zakup pszczół	81	0
Zakup sprzętu pszczelarskiego	85	0
Razem	377	4

Mama 4+

1 marca 2019 r. weszła w życie ustawa o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym

Ustawa o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (Dz. U. z 2019 r. poz. 303) określa warunki i tryb przyznawania rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego oraz zasady wypłacania i finansowania rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego. Celem nowego świadczenia jest zapewnienie niezbędnych środków utrzymania osobom, które zrezygnowały z zatrudnienia lub innej działalności zarobkowej albo ich nie podjęły ze względu na wychowywanie dzieci. Ważnym aspektem społecznym ustawy jest uhonorowanie i docenienie trudu wychowania dzieci w rodzinach wielodzietnych oraz podkreślenie funkcji społecznej pełnionej przez rodziców.

Świadczenie, w drodze decyzji administracyjnej, przyznaje odpowiednio Prezes ZUS albo Prezes KRUS

(jeżeli osoba legitymuje się okresami podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników i nie pobiera emerytury lub renty wyłącznie z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych).

Do 14 marca 2019 r. jednostki organizacyjne Kasy przyjęły 443 wnioski o rodzicielskie świadczenie uzupełniające.

■ Kto może otrzymać świadczenie

- Matka, która ukończyła 60 lat, urodziła i wychowała lub wychowała co najmniej czworo dzieci i nie posiada dochodu zapewniającego niezbędne środki utrzymania;
- W przypadku śmierci matki dzieci

albo porzucenia dzieci przez matkę lub w przypadku długotrwałego zaprzestania wychowywania dzieci przez matkę Ojciec, który ukończył 65 lat, wychował co najmniej czworo dzieci i nie posiada dochodu zapewniającego niezbędne środki utrzymania.

■ Komu nie przysługuje świadczenie

- Osobie uprawnionej do emerytury lub renty w wysokości co najmniej najniższej emerytury;
- Osobie, która jest tymczasowo aresztowana lub odbywa karę pozbawienia wolności (z wyłączeniem odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego).

Prezes KRUS może odmówić przyznania świadczenia:

- Osobie, którą sąd pozbawił władzy rodzicielskiej lub której sąd ograniczył władzę rodzicielską przez

umieszczenie dziecka lub dzieci w pieczy zastępczej;

- W przypadku długotrwałego zaprzestania wychowywania dzieci.

Rodzicielskie świadczenie uzupełniające przysługuje wyłącznie pod warunkiem zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w trakcie jego pobierania.

■ Jaka jest wysokość rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego

Świadczenie uzupełniające przysługuje w wysokości najniższej emerytury, która od 1 marca 2019 r. wynosi 1100,00 zł, a w przypadku, gdy matka lub ojciec uprawniony jest do emerytury lub renty w kwocie niższej od emerytury najniższej – będzie ono podwyższane do kwoty najniższej emerytury.

Świadczenie podlega corocznie waloryzacji na zasadach i w terminie wskazanym dla waloryzacji emerytur i rent przysługujących na podstawie przepisów emerytalnych.

■ Jak otrzymać świadczenie

Świadczenie przyznaje się na wniosek osoby zainteresowanej. Druk wniosku jest dostępny w każdej jednostce organizacyjnej KRUS oraz na stronie internetowej (www.krus.gov.pl).

Do wniosku należy dołączyć akty urodzenia dzieci lub orzeczenia sądu o powierzeniu sprawowania pieczy zastępczej nad dzieckiem, informację o numerach PESEL dzieci oraz oświadczenie o sytuacji osobistej, rodzinnej, majątkowej i materialnej oraz innych okolicznościach, których ustalenie jest niezbędne do przyznania świadczenia.

W oświadczeniu o sytuacji osobistej, rodzinnej, majątkowej i materialnej wnioskodawca potwierdza następujące okoliczności:

- urodzenie co najmniej czworga dzieci;
- wychowanie co najmniej czworga dzieci;

- posiadanie lub nieposiadanie przerw w wychowywaniu dzieci, a w przypadku posiadania przerw również długość i przyczyny tych przerw;

- datę śmierci matki dzieci lub datę ich porzucenia przez matkę;

- ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich;

- zamieszkiwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i posiadanie po ukończeniu 16. roku życia centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych), o którym mowa w art. 3 ust. 1a pkt 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz długość okresu, w jakim wnioskodawca spełniał ten warunek przed złożeniem wniosku o świadczenie;

- posiadanie lub nieposiadanie ustalonego prawa do emerytury lub renty oraz pobieranie lub niepobieranie emerytury lub renty;

- uzyskiwanie lub nieuzyskiwanie dochodu z tytułu zatrudnienia lub prowadzenia innej działalności zarobkowej;

- posiadanie lub nieposiadanie gospodarstwa rolnego, a w przypadku posiadania gospodarstwa rolnego również powierzchnię tego gospodarstwa;

- uzyskiwanie lub nieuzyskiwanie dochodów z działów specjalnych produkcji rolnej;

- uzyskiwanie lub nieuzyskiwanie innych dochodów;

- przebywanie lub nieprzebywanie w areszcie śledczym lub w zakładzie karnym;

- inne okoliczności niezbędne do oceny spełnienia przesłanek warunkujących przyznanie świadczenia.

Okoliczności brane pod uwagę przy rozpatrywaniu wniosku mogą być potwierdzone:

- zaświadczeniami właściwego urzędu skarbowego, które potwierdzają

źródła osiąganych dochodów lub przychodów oraz ich wysokość;

- zaświadczeniami, które potwierdzają aktualne zatrudnienie lub prowadzenie innej działalności zarobkowej, oraz wysokość osiąganych dochodów lub przychodów;

- zaświadczeniami, które potwierdzają wysokość innych świadczeń pobieranych przez wnioskodawcę;

- zaświadczeniami z urzędu gminy, które potwierdzają rodzaj oraz wielkość posiadanego gospodarstwa rolnego;

- oświadczeniami wnioskodawcy o wysokości dochodu z gospodarstwa rolnego;

- innymi dokumentami, które potwierdzają sytuację osobistą, rodzinną, majątkową i materialną wnioskodawcy.

■ O czym należy informować KRUS po otrzymaniu prawa do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego

Osoba, której przyznano prawo do świadczenia jest obowiązana do informowania organu rentowego o wszelkich zmianach mających wpływ na prawo do świadczenia lub wysokość wypłacanego świadczenia, przede wszystkim o:

- nabyciu gospodarstwa rolnego;

- podjęciu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej albo pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym za granicą;

- wysokości osiąganych z tych tytułów przychodów, w tym za granicą;

- uzyskaniu prawa do emerytury, renty z innego organu rentowego (w tym z instytucji zagranicznej);

- tymczasowym aresztowaniu lub odbywaniu kary pozbawienia wolności;

- zamieszkaniu poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wprowadzone przepisy dają możliwość osobom pobierającym rodzicielskie świadczenie uzupełniające objęcia ubezpieczeniem emerytalno-rentowym na wniosek – do osią-

gnięcia 25-letniego okresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego. Ubezpieczenie to jest dobrowolne. W celu objęcia tym ubezpieczeniem należy złożyć we właściwej jednostce organizacyjnej KRUS Wniosek o objęcie ubezpieczeniem społecznym rolników osoby pobierającej rodzicielskie świadczenie uzupełniające.

Przykład:

Rolniczka w wieku 61 lat, od grudnia 2017 r. pobiera emeryturę rolniczą. Nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej – jest współwłaścicielką (razem z mężem) gospodarstwa rolnego o pow. 2,05 ha (1,10 ha przeliczeniowe). Wysokość przyznanej emerytury rolniczej wynosi: część składkowa – 233,45 zł; część uzupełniająca – 904,60 zł; razem – 1138,05 zł. Wypłatana jest tylko część składkowa, tj. 233,45 zł. Część uzupełniająca podlega zawieszeniu z powodu nie zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej.

Rodzicielskie świadczenie uzupełniające nie przysługuje ponieważ rolniczka jest uprawniona do emerytury w wysokości wyższej od najniższej emerytury.

Świadczenie uzupełniające przysługuje w wysokości najniższej emerytury, która od 1 marca br. wynosi 1100,00 zł

Ważne

Ustawa o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym nie przewiduje wypłacania z tym świadczeniem żadnych dodatków (w tym dodatku pielęgnacyjnego), które przysługują do emerytur i rent rolniczych. Ustawa ta nie zawiera również regulacji w zakresie przyznawania zasiłku pogrzebowego po osobie uprawnionej do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego. Zasiłek ten może być natomiast przyznany i wypłacony w razie zgonu osoby uprawnionej m.in. do emerytury rolniczej. Upraw-

nionym członkom rodziny zmarłego emeryta lub rencisty, mającego ustalone prawo do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia, przysługuje renta rodzinna oraz świadczenie należne zmarłemu do dnia śmierci. Świadczenia takie nie przysługują w razie śmierci osoby uprawnionej do rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego.

Biuro Komunikacji i Współpracy
Międzynarodowej
☎ 22 592 64 05
Zdjęcia: fotolia

Biuletyn informacyjny nr 3-4/2019 (214). Wydawany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Redagowany pod kierunkiem Małgorzaty Książek przy współpracy z kolegium redakcyjnym w składzie: Joanna Czaban, Joanna Czapla, Jerzy Dąbrowski, Nina Dobrzyńska, Agnieszka Fido-Chmielewska, Joanna Gierulska, Monika Grążka, Waldemar Guba, Robert Jakubik, Magdalena Józeficka, Agnieszka Kłodkowska-Cieślakiewicz, Ryszard Kogut, Adam Kraina, Justyna Matys, Mariusz Rytel, Michał Rzytki, Joanna Warowny, Magdalena Zasepa.

Opracowywany przez zespół w składzie: Ewa Jaroszewicz, Mariola Marczak.

Projekt graficzny: Paulina Furman, Artur Kubat. **Współpraca:** Alicja Daniluk-Jankowska. **Zdjęcia na I-II str. okładki oraz na str. 1-3:** archiwum MRiRW, Fotolia.

Redakcja: ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa; tel. (22) 623 11 75, (22) 623 20 68.

Łączność z czytelnikami: Biuro Prasowe MRiRW ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, e-mail: rzecznik.prasowy@minrol.gov.pl.

Wersja internetowa: <https://www.gov.pl/rolnictwo/biuletyny-informacyjne-ministerstwa>; <http://www.arimr.gov.pl/dla-beneficjenta/biblioteka.html>;

ISSN 1233-9784. Podpisano do druku: 11 kwietnia 2019 r.

Nakład: 8000 egz. **Druk:** Zakłady Graficzne TAURUS Roszkowscy Sp. z o.o., Kazimierów, ul. Zastawie 12, 05-074 Halinów.

Redakcja wyraża zgodę na kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie w celach niekomercyjnych, w całości lub w części, materiałów tekstowych. Podmiot korzystający z materiałów tekstowych, opublikowanych na stronach czasopisma, zobowiązany jest do zamieszczenia informacji o ich pochodzeniu.

Zabronione jest kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie materiałów graficznych, tj. ilustracji, rycin, zdjęć, itp.

KUPUJ ŚWIADOMIE

Kupując **PRODUKT POLSKI** masz wpływ,
na **wzrost sprzedaży**
krajowych produktów
i zachęcasz producentów
do umieszczania znaku

na swoich artykułach.

Oznaczenie
produktów tym znakiem
jest **DOBROWOLNE**

Wybierając produkt
z tym oznaczeniem,
masz pewność, że **został**
wytworzony w Polsce
na bazie
krajowych surowców.

Nie wypalaj traw!

**Grożą za to kary
i cofnięcie dopłat bezpośrednich**